

TALUM, d. d. KIDRIČEVO
2825 KIDRIČEVO

KIDRIČEVO
10.1.03
2021

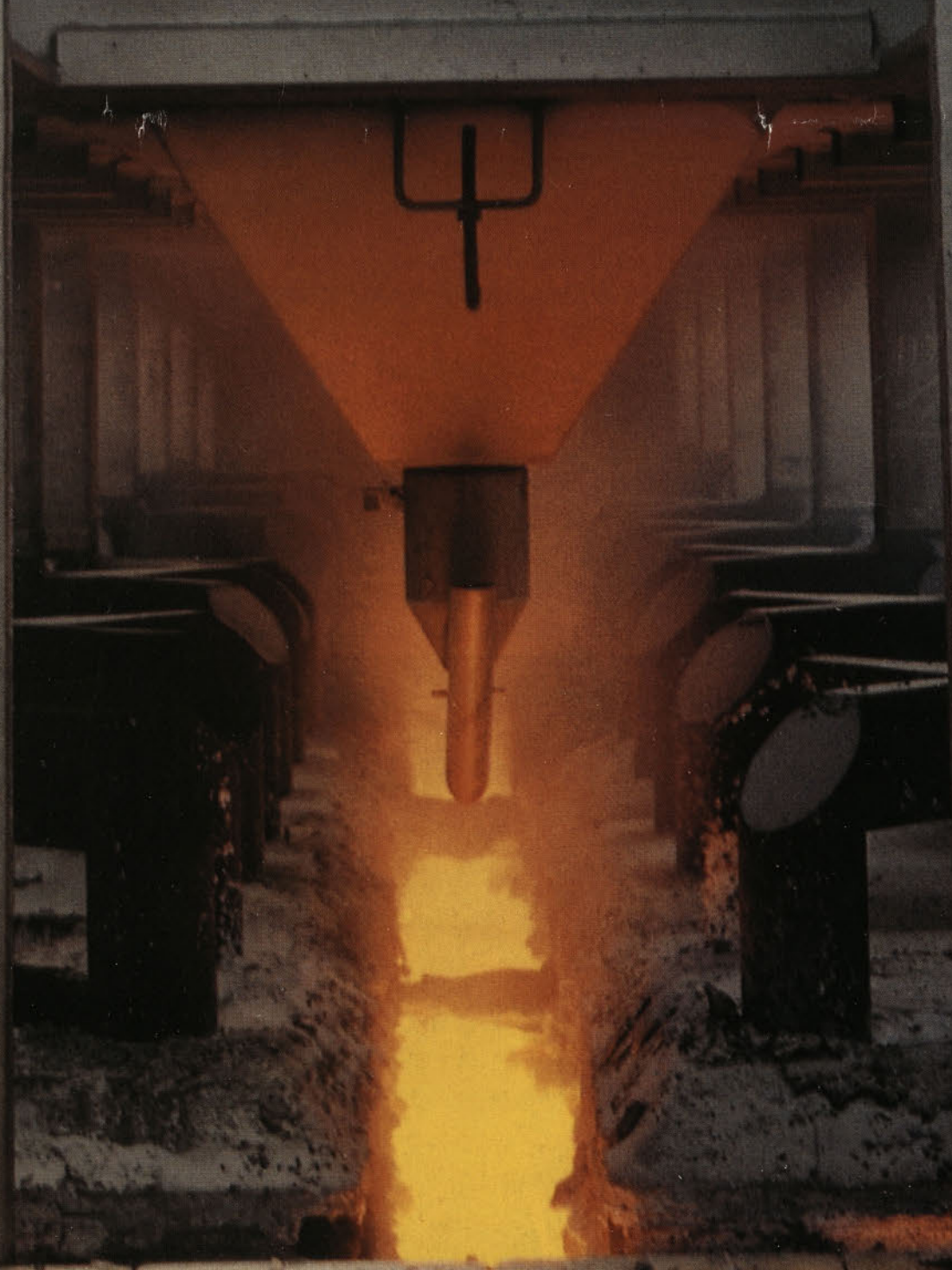
POŠTA SLOVENIJA
080000000

Aluminij

Časopis družbe Talum, d. d., Kidričevo

december 2002 / štev. 12 / leto XXXIX

Lahkota prihodnosti – skrita želja vsakega od nas.
Čeprav zavita v skrivnost, naj prileti k vam veselo,
na krilih metulja, ki prinaša srečo.
Naj bo zdrava in uspešna tudi v letu 2003.



Nemoralno je žeti tam kjer drugi sejejo,
neumno pa je sejati, da bi drugi želi.

(Džavaharlal Nehru)

Spoštovane sodelavke, spoštovani sodelavci!

Gornja misel se mi je zdela primeren uvod in vodilo za uvodnik k zadnji letošnji številki "Aluminija". V enem samem stavku je več kot dovolj resnice in jasnih napotil!

V letošnjem letu smo dokončali projekt modernizacije in razširitve proizvodnje, ki smo ga pričeli fizično izvajati v začetku leta 2001. Danes lahko z gotovostjo zatrdimo, da smo ga končali v krajšem času kot smo predvidevali (pa tudi v mnogo krajšem času, kot so napovedovali mnogi poznavalci iz aluminijske industrije), v večjem obsegu in kvaliteti izvedenih del kot smo planirali in v obsegu za investicijo zagotovljenih finančnih sredstev. S tem so se uresničili načrti in sanje marsikaterega med nami, ki smo se po realizaciji projekta MPPAI-I. faza v letu 1989 zavedali, da ta projekt potrebuje nadaljevanje. Žal je bila realizacija drugega dela modernizacije v devetdesetih letih onemogočena zaradi znane državne politike na področju oskrbe z električno energijo.

Projekt smo realizirali na nam svojstven način: ponovno z lastnim izvajalskim inženiringom in nadzorom! Na ta način smo ne le pocenili celoten projekt, temveč predvsem zagotovili to, da projekt dejansko postane naš: vodje posameznih podprojektov so se zavedali, da bodo vse napake in pomanjkljivosti, ki jih bodo zagrešili, grenile predvsem njihovo jutrišnje življenje. Boljšega načina za zagotovitev strokovnega in odovornega pristopa ne poznam!

Ob realizaciji tega projekta je seveda potekala redna proizvodnja. Dosegli smo rekordno fizično proizvodnjo in prodajo, kljub dokaj neugodnim razmeram na svetovnih tržiščih in kljub zapletom in nenehno se spreminjajočim predpisom in pravilom glede možnosti oskrbe z električno energijo.

In naprej?

Vprašanje na katerega ni mogoče podati enoznačnega odgovora. Dejstvo, da današnji TALUM s stališča tehnologije in tehnične opremljenosti spada med modernejšie proizvodne enote še ni dovolj veliko zagotovilo za brezskrben jutri. Spremembam v tehnologiji, tehniki, povečani proizvodnji,



razširjenem proizvodnem programu in trgih, bodo sledile organizacijske spremembe. Zagotoviti bo potrebno ustrezen finančni tok za odplačilo najetih kreditov, pa tudi za realizacijo dodatnih razvojnih načrtov. Vsako izgubljeno leto pomeni nevarnost ponovne stagnacije in nazadovanja.

Imamo vizijo, imamo strategijo in znanje za njeno uresničitev, imamo zaupanje in podporo dobaviteljev, kupcev in finančnih ustanov, imamo podjetju pripaden kolektiv, pa vendar ni mogoče enostavno napovedati kako in kdaj se bomo lotili dodatnih razvojnih projektov. Še več: tudi tega, kako se bo odvijala redna proizvodnja ni mogoče načrtovati s tisto mero sigurnosti, ki jo vsako planiranje pač mora vsebovati!

Zakaj?

Zato, ker ne vemo tega, kdo bo naš jutrišnji lastnik! Država se je odločila, da svoj lastniški delež v TALUM-u proda. Odločitev je bila pričakovana in ni v ničemer nenavadna. Država (ne le slovenska) se umika iz tistih sektorjev gospodarstva in podjetij, ki poslujejo izključno po kriterijih konku-

rence in kjer ni nobene potrebe po kakršni koli državni regulativi njihovega poslovanja. TALUM je bil vedno pretežni izvoznik in že zato izpostavljen delovanju trga, enako pa je bilo na njegovem nabavnem tržišču. V vsej svoji zgodovini obstoja TALUM ni dobil nobene državne subvencije ali druge oblike pomoči (ne od prejšnje, ne sedanje države), kot mnoga druga, še obstoječa ali že propadla slovenska podjetja. Boljše - tako smo se še bolj navadili zanašati se le nase!

Od tega kdo je lastnik podjetja je odvisno praktično vse! Njegova vizija razvoja ni nujno, da se ujema z vizijo razvoja, ki jo imamo sedaj v TALUM-u. Njegovi načrti (ne)nadaljevanja posameznih proizvodenj v TALUM-u so odvisni od tega, kako je te dele naših proizvodnih kapacitet mogoče vključiti v njegov proizvodni portfelj. Časovni horizont takšne njegove investicije ni nujno da je dolgoročen, tako kot so dolgoročni sedanji TALUM-ovski načrti. Prizadevanja za razvoj podjetja, ki bo prijazno tako zaposlenim, kot ožji okolici in okolju, niso nujno lastnost, ki krasi vsakega potencialnega lastnika.

Skratka: vse je odvisno od tistega, ki bo jutri lastnik TALUM-a!

Govorjenje o t.im. strateških lastnikih, ki bi naj v podjetje prinesli vse, česar to sedaj nima, je seveda čisto nakladanje! Strateški so pomembni dobavitelji, strateški so pomembni kupci, strateške so pomembne finančne institucije, strateški so nekateri kadri v podjetju, Lastnik je le lastnik in nič drugega!

Kupnino v vsakem primeru na koncu plača kupljeno podjetje iz rezultatov bodočega poslovanja, saj v nasprotnem primeru ni pričakovati nobenega interesa za nakup. In dokler kupnina z zajetnim zaslužkom ni povrnjena, ni pričakovati velikega navdušenja novega lastnika za nadaljnja vlaganja!

Dražava je med cilje, ki jih želi doseči s prodajo TALUM-a sicer zapisala vrsto na oko vsečnih obveznosti, ki jih bo moral sprejeti kupec, vendar je kontrola njihovega izvajanja v prihodnosti otežena, če že ne popolnoma nemogoča. Kupnina je vsekakor prej kot slej edini prijemljivi motiv vsakega prodajalca, čimprej povračilo kupnine s primernim zaslužkom, pa motiv kupca. In pri prodaji TALUM-a ni nič drugače! Le zakaj bi bilo?

Naslednji meseci bodo torej za nadaljnji razvoj TALUM-a odločujoči. Sedanje vodstvo TALUM-a bo seveda budno in aktivno spremljalo potek prodajnega postopka, saj se zavedamo odgovornosti ne le do prejšnjih in sedanjih generacij, ki so ustvarjale TALUM, temveč tudi svoje odgovornosti do tistih, ki jim TALUM v tem okolju pomeni eno od redkih perspektiv za zaposlitev in s tem za eksistenco.

Kako? Vsekakor upošteva misel meni najljubšega avtorja aforizmov, Stanislaw Leca:

Ne sprašuj boga za pot v nebesa,
ker ti bo pokazal najtežjo.

In na koncu to, kar se mi zdi najbolj pomembno: celotnemu kolektivu se zahvaljujem za dosedanje predano delo in želim čim prijetnejše praznike. Za prihodnje leto pa lahko obljubim le nekaj: ne bo nam dolgčas!

Predsednik Uprave TALUM, d.d.
mag. Danilo Toplek



TALUM ali »Tudi jaz sem bil tukaj!«

Kaj vse pomeni Talum? Pomeni 2.335.025 ton do sedaj proizvedenega aluminija in še vsako leto 155.000 ton več. Pomeni 220 milijonov evrov letno. Pomeni najsodobnejšo in ekološko naravnano tehnologijo. Pomeni razvoj. Pomeni delo po najbolj zahtevnih kriterijih kakovosti. Pomeni 1040 optimističnih delavcev. Pomeni nove mlade upe in študente. Na desetine poslovnih partnerjev. Pomeni pripadnost 23 milijonski družini proizvajalcev aluminija v svetu. Pomeni izviren način lastninjenja. Pomeni novi projekt Sežigalnice. Pomeni nenehno izobraževanje Pomeni Aluminij, ki ga držite v rokah. Pomeni svojo kulturo... Talum je, priznali to ali ne, v dosedanjih 48. letih ustvaril svoj mik, svojo dušo! Vse to smo letos ob dnevu odprtih vrat hoteli pokazati ljudem. Lepše slike Taluma že dolgo ni bilo. Od danes naprej mnogi ne bodo romali k nam samo gledat, ampak bodo prihajali, da se učijo in spoznavajo proces in celotno organizacijo. Veliko novega je videti, že v primerjavi z nekaj let nazaj, kaj šele z desetletji. Vedno znova se postavlja vprašanje: Kaj je tista stalnica, tista rdeča nit, za kar lahko rečemo - to je naše, to se dogaja samo tukaj, tako samo mi delamo?

Na kratko je to težko razložiti, pogledimo po vrsti. V anodah je kar nekaj faz procesa, ki pritegnejo s svojo tehnično dovršenostjo in zanimivostjo. Morda je najbolj privlačna slika, ko anoda »zagleda svet« iz oblikovalnika. Črna je kot noč, pa vendar »zelenata«. Ko se vrata oblikovalnika zaprejo, jo v luči žarometov »krstijo« s številko, ki jo bo spremljala naprej. Najhujša preizkušnja jo čaka v kalcinacijski peči, kjer se segreva na temperaturi okrog 1.200 stopinj. V zadnji fazi obdelave, v sestavljalnici dokončno zraste v komplet. Tako pripravljena gre v elektrolizo, kjer je od njene kakovosti odvisno okrog 70 odstotkov dela.

V livarni je čudež že to, ko se tekoči aluminij v neki točki strdi in zaživi v obliki brame, droga, hlebčka, traku, ali še pozneje rondelice in izparilnika. Najbolj zanimivo je opazovati, ko livarji na novo zaganjajo linijo. Ogromno napetosti in spretnosti je skoncentrirano do tiste sekunde, ko se tekoči aluminij usmeri v želeno obliko. To ponavlja jo iz izmene v izmeno skozi generacije livarjev.

Največji čudež pa se vendarle zgodi v elektrolizni peči, ko med anodo in katodo elektroni ujamejo beli prah glinice in ga ne pustijo, dokler ne postane srebrna tekočina – aluminij. Zato elektroliza pomeni začetek – »srce Taluma.« Ne samo Taluma, ampak vseh aluminijevih tovarn v svetu. Če bi se to ustavilo, Taluma ne bi bilo več! Del tega procesa lahko vidite na naslovni fotografiji. Pri nas, kot da nam je nerodno uporabiti pesniški izraz – »srce«, čeprav vsi dobro vemo, da tako je, in tega ni možno nadomestiti z ničemer. Ne samo po zakonih fizike, ampak tudi laično gledano je elektrolizni proces »ena sama pesem.« Pesem, ki je vedno bila in vedno bo ostala skupna vsem, od tistega prvega kilograma aluminija leta 1954, pa dokler bo še proizvodnja obstajala. Če bi kakšen pisatelj ob obisku Taluma to zapisal, bi se nam zdelo samoumevno in normalno. Kot da ni vsak človek po malem »umetnik.« Umetnost se ne ustvarja samo na papirju ali platnu, ampak v vsakem trenutku življenja. Zato je na nek način ustvarjamo pri našem delu enako, kot to stori dekle, ko vpne rožo v lase.

To so le nekatere značilnosti našega procesa. Obiskovalci, med katerimi so bili tudi naši starejši delavci, so se iskreno veselili uspeha nove generacije Taluma. Oni lahko sledijo sodobni proizvodnji toda, zgodilo se je, da nekateri niso našli svojega nekdanjega delovnega mesta. Ni ga več. Toda, nič za to, eden med njimi je ponosno pripomnil: »Tudi jaz sem bil tukaj!«. Pomen tega preprostega stavka je globok, je dovolj prepričljiv, da spoštujemo tega »malega« človeka, ki mu je ostal le spomin na težavno, a lepo obdobje življenja. Da bi se le vsi učakali tega trenutka in nekoč ob obisku Taluma z belo kredo na neko novo steno zapisali – »tudi jaz sem bil tukaj!«.



V Talumu

Če se vrnem k razlagi *duše* Taluma, nam, poleg specifičnosti procesa, ravno ti primeri kažejo smer, kako lahko tovarna postane ljudem nekaj več, postane drugi dom. Ne gre samo za starejše delavce, prav nasprotno, mlajša in najmlajša generacija Taluma je že stopila na isti vlak. Kaj pa je dom drugo kot prijateljska bližina, kjer pričakujemo vsaj majhno razumevanje. Gre za nekaj, kar je intimno tvoje, kar spoznaš in obvladaš, kar ti nihče ne more vzeti, ne kot posamezniku, ne tovarni kot celoti. To niso razmišljanja *izven časa*, kot se mi včasih kdo posmehne! To so dejstva, s katerimi vodstvo Taluma samozavestno zastopa svoja stališča. Veliki Poljak Jerzi Grotowski je rekel: »Resnična odkritja so za tvojim hrptom«. Pri Hydro Aluminiju, na primer, z lahkoto uporabljajo izraz »Soul of Hydro«, še več, oni se v tej smeri izobražujejo in zadovoljstvu delavcev dajejo izjemen pomen. Talum svoje preteklosti ni izgubil ali razvrednotil, kot se je zgodilo mnogim družbam, zato smo ostali veliki.

Dovolj veliki, da se bodo ob našem postopku privatizacije burili duhovi po vsej Sloveniji. Po izjavah predsednika in ostalih odgovornih delavcev, je strategija Taluma dobro pripravljena. Vodstvo nas je že nekoliko razvadilo in navadilo na najbolj optimalne rešitve. Zaupanje in pričakovanja so velika, vse kaže, da bo tokrat šlo zelo zares.

Za nami je leto pomembnih dogodkov, ki jih vsi dobro poznate tako, da tudi po aboriginskih zakonih lahko

praznujemo. Aborigini so staroselci Avstralije, ki niso priznavali nobenih praznikov ali rojstnih dnevo - praznovali so le, če je kdo postal boljši. Zanima nas, kaj je tisto boljše v Talumu in v nas samih. Marsikaj je povedanega ob tovarniškem prazniku, podelitvi zlatih metuljev, priznanj in drugih srečanj, marsikaj lahko sprejemamo ob prebiranju Aluminija. Množičen obisk ob dnevu odprtih vrat je tudi del te slike. Kako pa smo vse to osebno doživljali, takrat ko nas nihče ne vidi. Ali smo v krogu družine ali prijateljev nazdravili Talumu? Ampak ne zgolj zaradi hvaležnosti, ki je posledica prisiljene navezanosti na tovarno, temveč zaradi spoštovanja do sebe, do vsega svojega dela, ki smo ga vložili vanjo. Na to vprašanje moramo sami odgovoriti.

Pred nami so prazniki, pred nami je leto 2003 in še marsikaj drugega. Važno je, da dobro mislimo in, da življenje lepo uredimo. V tej smeri naj nas popeljejo verzi:

Življenje ne gre naprej.
Vrača se.
Umiva se.
Ostaja ljubezen.
Od vsega zmeraj ostane samo ljubezen.
Vse ostalo
odnese morje,
popije zemlja,
pozobljejo ptice.

Ivo Ercegović

Stojimo že 48 let

Prazniki so dnevi, ki nas povezujejo, poglobljajo občutke varnosti, vzbujajo posebno prijetna čustva in nas puščajo zadovoljne. Tudi srečne. Ne le v krogu svojih najdražjih. To se nam lahko zgodi tudi v službi. Tako je bilo prejšnji mesec, ko smo praznovanje začeli s srečanjem upokojencev, nadaljevali s pozornostjo do skupine sodelavcev, ki je vložila vse svoje moči za uspešno realizacijo projekta MPPAI, s podelitvijo listin vsem, ki so zvesti Talumu deset, dvajset in trideset let, svečano podelitvijo priznanj Zlati metulj in prijetnim druženjem vseh zaposlenih ter končali z dnevom odprtih vrat, ko si je našo tovarno ogledalo veliko število obiskovalcev. Bili so trenutki, ko smo se počutili pomembne, koristne, potrebne... Prav vsi. Če ne zaradi drugega, že zato, ker smo tukaj, ker smo lahko člani družbe Talum.

Srečanje upokojencev Taluma

Naše praznovanje se vsako leto začne s srečanjem upokojencev. Ponosni smo, da se vezi med nami niso pretrgale. Letos smo jim namesto kulturnega programa na velikem platnu pokazali film o Talumu od njegovih začetkov do danes. Z velikim zanimanjem so prisluhnili tudi predsedniku uprave Taluma mag. **Danilu Topleku**, ki je med drugim poudaril, kako pomembne in kvalitetne spremembe so se zgodile v Talumu, kar nam je omogočilo, da ostane mo na svetovnem trgu in preživimo. Seveda ni pozabil povedati, »da vsega tega ne bi bilo brez dela generacij, ki so gradile in delale v tej tovarni. Nekatera obdobja so bila bolj, druga manj uspešna, toda tovarna se je vedno razvijala.« Posebej je poudaril, da so kadri osnovna skrb vodstva Taluma, »kajti zavedamo se, da samo z znanjem, ki ga prinašajo nove generacije, lahko dobimo tekmo na zahtevnih evropskih trgih.«

V nadaljevanju je spregovoril o odločitvi države, da proda svoje premoženje in poudaril, da bomo pri tem aktivno sodelovali, ker nam ni vseeno, kdo bo novi lastnik. Vsak namreč prinaša nove ideje o razvoju, odnosu do zaposlenih ter širše skupnosti in od tega je odvisna usoda ljudi, torej nas. Našim upokojencem je zaželel, da se dobro počutijo in jih povabil »da se vidimo v soboto, vsekakor pa naslednje leto.«

Zahvala sodelujočim pri projektu MPPAI

V petek, 22. novembra, je bil del dopoldneva rezerviran za sprejem velike skupine sodelavcev, ki so delali pri projektu MPPAI.

»Moj današnji namen je bil, da se vam zahvalim za vaše predano delo,« je začel svoj govor predsednik uprave mag. **Danilo Toplek**. »Upam, da to ni zadnji podvig, ki smo ga skupaj izpeljali. Pričakujem, da se boste podobno odzvali tudi ob novih izzivih, ne glede na to, koliko časa ste tukaj in koliko ste stari. Izzivi še prihajajo. Če bomo znali združiti nova znanja, nove ideje in nove moči, se nam nima kaj zgoditi.« Spomnil je na začetek izpred dveh let, ko so še prepričevali bankirje, da nam velja zaupati sredstva. Malokdo je verjel, da nam bo uspelo. V teh dneh že plačujemo drugo anuiteto kredita in izpolnili smo svoje želje in pričakovanja, kakor tudi pričakovanja tistih, ki so nam zaupali sredstva.

»Videli ste, da se da ob zavzetosti, predvsem pa ob jasno zastavljenih ciljnih storiti marsikaj. V določenem delu smo sicer ponovili zgodbo iz osemdesetih let. Takrat smo bili neizkušena ekipa, ki si je upala projekt izvesti sama. Brez inženiring organizacij z visokimi imeni in tudi visoko postavljenimi cenami. Rezultat pa je tako vedno znan; delati moraš sam. Odločitev iti v drugo fazo modernizacije se je tako

ponujala kar sama in z realizacijo smo dokazali, da je bila pravilna.

Imamo, kar smo hoteli. Želeli smo moderno tovarno, povečati proizvodnjo in si na ta način še naprej zagotoviti svoje mesto na svetovnem trgu. Kako bomo uspešni, je zopet odvisno samo od nas samih. Še bomo gradili in v Talumu se bodo zgodile velike spremembe, ki bodo vplivale na naše življenje. Mislim na lastninjenje. Toda tudi ta projekt bomo izpeljali. Ne ustavljamo se,« so poudarili iz govora predsednika uprave.

Tudi vodja projekta **Brane Kožuh** je osvežil spomin na začetek in nadaljevanje investicije.

Poudaril je, da je nalogo vodenja projekta sprejel z veseljem, saj mu je pomenila čast, ker mu je bila zaupana in obveznost ter odgovornost, da jo izpelje.

Postregel je z zanimivimi podatki, ki jih ne zasledimo v uradnih zapisnikih:

- do sedaj smo sklenili 284 pogodb in 1150 naročil
- površina vseh proizvodnih in skladiščnih prostorov skupaj s cestami in zelenicami znaša 115.000 m² ali 25 nogometnih igrišč.
- imeli smo 45 tujih dobaviteljev in izvajalcev

- število domačih dobaviteljev in izvajalcev je bilo 223

- vgradili smo okoli 36.000 m³ betona; če bi ga vlili v kocko bi bila stranica te kocke velika 33m,

- vgradili smo 8.500 ton jekla; stranica kocke bi bila velika 10m, 1600 ton katodnih in anodnih materialov in 11.300 ton ognjeodporne opeke

- položili smo 30.000 km električnih kablov

- asfaltnih površin je 27.100 m²; z njim bi lahko izdelali 4,5 km ceste široke 6m

- uredili smo 27.250 m² zelenih površin; ta velikost ustreza približno 6 nogometnim igriščem.

Vsem se je zahvalil za sodelovanje: »Teh rezultatov ne bi bilo brez vas, brez vseh, ki danes tukaj sedimo. Projektna skupina je delovala uigrano in zato tudi uspešno. Zahvaljujem se vam za resnično korektno odnose in pomoč. Vedno ni šlo vse gladko, včasih so bile diskusije ostre in nape-te, toda vse je bilo namenjeno enemu samemu cilju: projekt uspešno pripeljati do konca. Hvala.«

Predsednik uprave Taluma se je s stiskom rok vsakemu posebej zahvalil in mu izročil spominsko darilo uro.



Na srečanju upokojencev



Sodelavci projekta MPPAI

Po teh prijetnih trenutkih se je v imenu projektne skupine upravi Taluma zahvalila gospa **Ivana Banič Kranjčević** in tudi predsedniku uprave izročila spominsko darilo z besedami: »Čeprav vemo, da vsi prihajamo v Talum zato, da delamo, nas je ta prelepa gesta po svoje ganila. Ponosni smo, da smo lahko tu in prepričana sem, da smo skupaj sposobni realizirati vse projekte, ki bodo v Talumu še nastajali. V posebno veselje mi je, da to darilo izročim našemu predsedniku uprave, našemu velikemu šefu, pa tudi velikemu človeku, ki je odgovoren, da se lahko skupaj veselimo rezultatov našega dela.«



Na podelitvi Zlatih metuljev

Sledil je dolg aplavz. Prvič, odkar spremljam podobne slovesnosti, sem doživela, da tudi predsedniku sežejo čustva čez rob, kajti snel je očala, si obrisal oči in slišati je bilo: »Postajam sentimentalni, ali je tukaj samo vroče?«

Podelitev Zlatega metulja

Popoldne je bila v veliki dvorani restavracije v Kidričevem svečana podelitev priznanj Zlati metulj. Ob zvokih fanfar so na oder prišli: Srečko Mlakar, Branko Petek, Jože Nahberger, Peter Ules in člani ožjega projektne tima MPPAL Brane Kožuh, dr. Zlatko Čuš, Avgust Šibila, Zvone Banko, Marjan Krošl, Miran Purg ter Milan Tement. Najvišje Talumovo priznanje Zalti metulj sta dobitnikom podelila članica uprave Brigita Ačimovič in predsednik uprave mag. Danilo Toplek.

Predsednik uprave je z zadovoljstvom opisal potek modernizacije, ki je bila zasnovana že v osemdesetih letih in smo jo morali zaradi resnično težkih ekonomskih razmer v domovini in nerešenega problema oskrbe z električno energijo prekiniti. »Ampak boljše pozno, kot nikoli,« je nadaljeval. »Upam, da se vsi zavedate, da smo si na ta način zagotovili nadaljnji obstoj, predvsem pa razvoj.« Čeprav smo majhni,

je menil predsednik, lahko najdemo svojo eksistenco v tem trdem ekonomskem svetu. »Investicijo končujemo v razmerah, ki niso najbolj naklonjene aluminijški industriji. Cene niso visoke, premije padajo, določena tržišča se zapirajo, dolar je šibak... Toda to so teme za ponedeljek, danes je čas za praznovanje,« je bil optimističen in nadaljeval: »Pred nami je proces lastninjenja. Imamo tri možnosti. Prvič, da ne sodelujemo. Drugič, da opazujemo, kaj se dogaja in poskušamo pozabiti, da vsak lastnik podoba podjetja ustvarja skladno s svojimi pričakovanji, željami in s svojo podjetniško kulturo in seveda s svojimi kratkoročnimi cilji. To verjetno ni način reagiranja večine med nami. Moj zagotovo ne. Tretja pot je, da poskušamo aktivno poseči v dogajanje in najti pravo lastniško strukturo. Vodstvo podjetja se je trdno odločilo za tretjo pot in prepričan sem, da bo postala tudi vaša. Ne bom trdil, da je ta pot razvoja najboljša, vsekakor pa je povezana z najmanj tveganja, da bi v tem okolju in s temi ljudmi delali še naprej. Te besede so namenjene predvsem tistim mladim, ki prihajajo. Nekateri jim pravijo mladi upi. Rad slišim to. Prepričan sem, da bomo skupaj znali zagotoviti bodočnost tudi njim.«

Dan odprtih vrat

Dan je bil tako lep, da si lepšega ne bi mogli želeli. Talum je bil pod modrino neba ves svež in zelenice ob novih proizvodnih obratih še bolj nežne. Pa ni bilo le vreme tisto, ki je privabilo toliko obiskovalcev. »Enostavno radovedni smo, kako izgleda to, čemur pravite ena največjih investicij v Sloveniji,« so rekli mnogi, ki jih na Talum ne veže čisto nič. In takšnih odgovorov je bilo mnogo. »Prišel sem pogledat, če je res vse drugače,« je bil kratak eden naših upokoencev. »Se bom znašel?« se je spraševal gospod, ki se natanko spominja dneva, ko je kot mlad delavec sodeloval pri gradnji tovarne glinice in aluminija. »Bilo je tam pod dimnikom, ki ga ni več.«

Vsi, ki smo bili tisto soboto v Talumu, smo bili prijetno presenečeni, kajti obiskovalcev je bilo okoli tisoč. Seveda je bila tudi jedilnica premajhna za tolikšno število ljudi, zato smo predstavitev pripravili v dveh delih. Obe skupini je pozdravil predsednik uprave magister **Danilo Toplek**, ki ni skrival zadovoljstva ob tolikšnem zanimanju in napovedal, da se bomo čez leto dni lahko pohvalili s kakšnim novim rezul-

tatom, kajti načrtov in ciljev nam ne manjka. »Videli boste popolnoma prenovljeno tovarno z moderno tehnologijo kot jo imajo proizvajalci v svetu, ki dosega tudi takšne rezultate. Spoznali boste, da ne vlagamo le v proizvodnjo in naprave, temveč tudi v izboljšanje delovnih pogojev in ekologije ožje in širše okolice. Vsega tega seveda ne bi bilo brez generacij, ki so delale tukaj in zagnane ekipe, ki je v zadnjih letih tovarno dejansko obrnila naokoli. Zgradili smo temelje, da bodo tukaj svoj kos kruha našle tudi naslednje generacije. V tovarno prihajajo mladi izšolani ljudje, željni dela ter uspehov, to pa je garancija, da bomo cilje tudi dosegli.«

Ogled proizvodnje je potekal po dobro pripravljenem programu. Vodja službe za varstvo pri delu **Janez Šterbal** je povedal: »Presenečen sem bil nad velikim številom ljudi, vendar presenečenja za zagotovitev varnega ogleda ni bilo. V pomoč za vodenje že prej določenim osebam so priskočili še delavci podjetja Vargas-AL, vodja delovne enote Promet, vodja razvoja in sam član uprave Bojan Žigman.

Posebej moram pohvaliti tudi obiskovalce za discipliniran odnos pri ogledu. Upoštevali so navodila za obiskovalce, ki so jih prejeli pri vhodu in ostali v strnjeni skupini. Zahvaljujem se vsem, ki so sodelovali pri ogledu, pa tudi tistim delavcem, ki so v času ogleda opravljali redna dela, da se je ogled končal varno.

Za mnenje o letošnjem dnevu odprtih vrat sem prosila tudi naša sodelavca, ki že vrsto let vodita skupine.

Iztok Trafela: Obiskovalci so po uvodni multivizijski predstavitvi razvoja Taluma z velikim zanimanjem spoznavali proizvodni proces. Najbolj so jih pritegnili razni manipulatorji, roboti in ostali avtomatizirani deli proizvodnje. Vsi so bili presenečeni nad



Dobitniki Zlatih metuljev



Na strokovnem svetu

veliko urejenostjo zunanosti in notranosti proizvodnih objektov in veliko zavzetostjo vseh zaposlenih nad skrbno urejeno okolico z zelenicami. Talum so, kakor je bilo razbrati iz njihovih obrazov in pogovorov z njimi, zapuščali navdušeni in zadovoljni, čeprav malce utrujeni.

Ivan Ogrinc: Glede na to da je vsako leto več obiskovalcev, ki si želijo videt proizvodnjo aluminija bi rekel, da je vodenje skupine kar težko, saj so skupine številčno velike, posameznike pa zanima marsikaj v zvezi s proizvodnjo. Zelo dobro se je letos obnesla strokovna razlaga posameznih vodij v svojih obratih, saj obiskovalci tako

iz prve roke izvedo, kaj se v posamezni fazi procesa dogaja. Seveda je to zelo kratka razlaga, vsekakor pa dovolj, da poslušalec dobi kar se da pravo predstavo. Predstavitveni film je super, predlagam pa, da ga organizirano pokažemo vsem zaposlenim v Talumu.

Pogovarjala se je Vera Peklarič



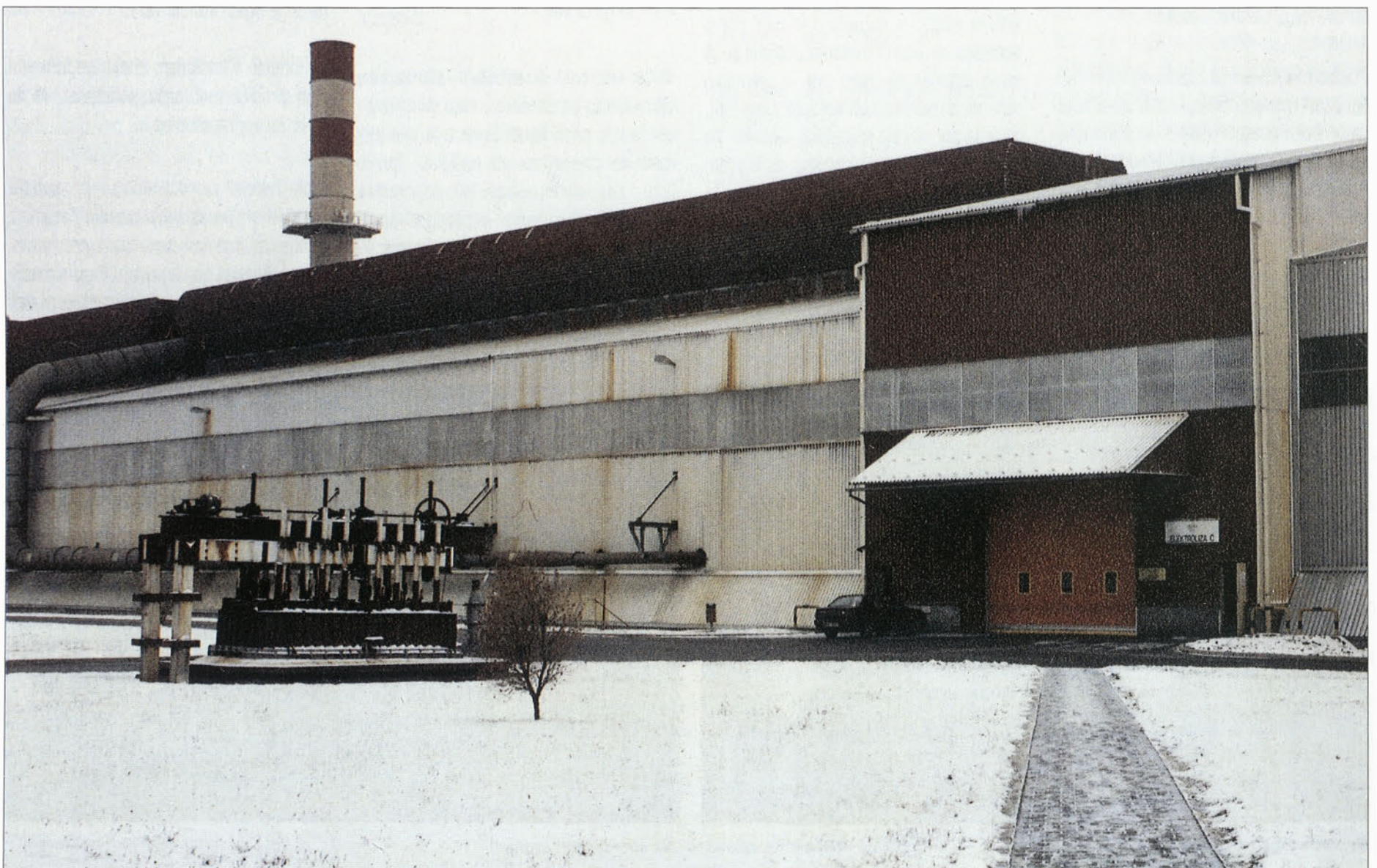
Dan odprtih vrat



Srečanje



Obiskovalci v elektrolizi



Daleč dobro vidim

Gospod Zlatko Špoljar član Uprave Taluma, odgovoren za finance, odhaja v pokoj. Pri pripravi pogovora z njim smo se zavedali, da zaradi obsežnosti in zahtevnosti njegovega dela ni možno vsega zajeti. Iz celote vendar lahko nazorno sledimo kroniki najpomembnejših dogodkov od burnega prihoda v tovarno pa vse do današnjih, še bolj napetih dni. Ta faza zgodovine Taluma potrjuje znana dejstva, da je iluzija pričakovati, da bomo kdaj koli lahko rekli - zdaj smo absolutni gospodari svoje usode, ali da smo nekakšno stoječe jezero trajne in varne sreče. Prej bi lahko rekli, da gre za nenehni boj za obstanek. Toda, tudi to ni čisto res, ker bi nas preseganje na goli boj duhovno zelo osiromašilo. Talumu je uspela združitev obojega, zato smo ustvarili »Tovarno z dušo«. Drugi poduk iz tega pogovora je osemnajstletno sodelovanje med predsednikom Toplekom in Špoljarjem, kar je tudi pripeljalo do njihovega velikega prijateljstva. V zgodbi o Medeji iz grške mitologije je znan izrek: »Jaz ne izdajam tistih, ki jih imam rad«. Tega zakona, starega kot svet, sta se držala oba v korist tovarne, še bolj pa zaradi lastne etike. Gospod Špoljar je po naravi in po svojih sposobnostih človek za visoke položaje. Delo z denarjem, z velikim denarjem, je bilo veliko breme, pa vendar ga je opravljal z lahkoto in pogosto s pravo dozo humorja. Njegovo odhajanje bo nekoliko upočasnjeno, kajti kot kaže, ga bomo v Talumu še nekaj časa potrebovali. Čas hitro mine. Človek pride in gre, ostane njegovo delo, ostane ime, spomin... Še nekaj bi radi povedali. Uredništvo je naredilo kratko anketo med sodelavkami, in rezultat je: Tudi danes ga sodelavke rade vidijo. Čestitamo!

Gospod Špoljar, za razliko od drugih iz sedanja generacije Taluma, ki so začeli kot mladi in neznani in se postopoma uveljavljali, ste prišli v zrelih letih in izkušeni. Kaj vas je prineslo v vode aluminija?

Bilo je leta 1985. Takrat sem bil pomočnik generalnega direktorja v Agisu in ravno na tem, da odidem za pomočnika direktorja za določene posle v zvezi z novo investicijo v Savi Kranj, ko me je gospod Toplek, predsednik KPO takratne TGA, začel prepričevati naj se prijavim na delovno mesto direktorja finančnega sektorja. Najini pogovori so trajali 10 dni, na koncu sva se uskladila in tako se je začela moja kariera v aluminiju. Moram poudariti, da me ni pritegnila ponujena plača, predvsem je bil to strokovni izziv oziroma delo na projektu modernizacije proizvodnje primarnega aluminija. To je bil prvi MPPAI.

Kaj menite, da je bila tista vaša značilnost, na osnovi katere je gospod Toplek vztrajal pri vašem izboru?

Ne vem natančno, pred tem se nisva niti poznala. Srečal sem ga le enkrat, morda kakšno leto prej na tričlanski komisiji za nadzor poslovanja podjetij. Bil je mlad finančni direktor, jaz pa izkušen, in spominjam se, da mi je takoj postal simpatičen. Mogoče sem naredil na njega pozitiven vtis. Po nečem si me je moral zapomniti.

Kako so se stvari razvijale naprej. Mlajše generacije ne vedo, da je v tem času TGA preživljala odločilne trenutke, prenehala je prisilna uprava, nastopila je nova na čelu z gospodom Toplekom, ki je pripravila projekt modernizacije, toda situacija je bila še vedno dokaj spolitizirana?

Vsekakor, to se vidi po konkurenci za finančnega direktorja TGA, ki je bila zelo močna. Med drugimi se je prijavil tedanji pomočnik direktorja SDK Ptuj gospod Žagar. Takrat sem imel 48 let in veliko delovnih izkušenj, toda kljub temu so bili nekateri zelo skeptični, ali bom zmoget to delo. Proti meni so bile zlasti vse politične strukture, ker nisem spadal v to družčino. Toplek je imel velike probleme, da prepriča partijo, sindikat, delavski svet, občinske strukture itn. Zamislite, vztrajal je in pridobil vseh devet soglasij, ki so bila potrebna, da sem bil izbran. Gospod Žagar tega poraza ni nikdar prebolel in smo imeli posledice, ko je kot pomočnik direktorja SDK delal probleme tovarni. Toplek je po krajšem prepričevanju to rešil tako, da mu je prepovedal vstop v TGA.

In na ta način pokazal odločenost takratnega vodstva, da prepreči vse negativne zunanje vplive in reši tovarno pod vsako ceno. Kako ste se vklopili v to strategijo?

Ko sem po vsem tem končno prišel v finančno službo, me je zelo razveselilo, da so me najprej prišle pogledat sodelavke. Sama takratna tovarna je bila dobro vzdrževana in ni imela nobenih dolgov, po drugi strani pa je bila skoraj odpisana, saj se nič ni investiralo. Sedel sem tukaj in po tihem študiral, kako se skupaj lotiti dela. Kadrovska struktura finančne službe je bila skromna, samo dva z visokošolsko izobrazbo. Tudi vzdušje ni bilo najboljšo. Dobesedno razdeljeni so bili na levo in desno stran. To me je zelo motilo, zato sem kmalu organiziral piknik pri Pungarčiču. Tega se dobro spominim. Vzdušje je bilo odlično, akcija je uspela, kar se je pri delu zelo poznalo. Skratka, služba je na novo zaživela.

Danes se to vidi in čuti. Ko gre človek po hodniku vaše službe sreča nasmejane obraze, ki so že pred sedmo uro zjutraj v polnem zagonu in kljub obilici dela vedno najdejo čas za prijaznost. Kako ste uspeli združiti mladost in izkušnost?

Res je. Glavno vodilo mi je bilo razvijanje znanja. Danes imamo sedem univerzitetnih diplomiranih ekonomistov in trije od njih končujejo podiplomski študij. Zahvaljujoč dobremu odnosu Taluma do izobraževanja, vsi gladko govorijo angleško, midva z Danijem pa nemško. Tudi meni je Talum omogočil, da sem zaključil specialistični študij in si pridobil licenco pooblaščenega revizorja, kar nam je s pridom koristilo pri vseh pregledih zunanjih inštitucij. Ko so moji kolegi videli, da imam licenco, so se že iz tega razloga drugače obnašali in bili dosti bolj previdni, preden so stegovali jezike. Lahko se pohvalim, da sem licenco dobil skupaj z ministrom Gasparijem. Bili smo prva generacija. To je največ, kar lahko v našem poklicu dosežeš, drugo je seveda magisterij ali doktorat

Toliko o finančni službi. Ali lahko na kratko poveste o nalogi vseh nalog – prvi MPPAI?

Ja, toda še pred tem smo pripravili teren in se lotili reorganizacije TGA. Bilo je namreč več tozdov in med njimi so bila nenehna trenja zaradi različne vrednosti točke. Najprej smo torej nastavili enotno točko, kar je ugodno vplivalo na vzdušje v tovarni. Tisti, ki tega niso sprejeli, so pač šli. Investicijski program za MPPAI in finančna konstrukcija



celotnega projekta je za takratne razmere zgodba za sebe. Verjetno neponovljiva. Odločilno je bilo, da smo na osnovi zunanje kredita uspeli pridobiti zaupanje tudi domačih poslovnih bank in tako zagotoviti sredstva za začetek izgradnje.

Modernizacijo smo uspešno končali leta 1988. Stvari so bile proizvodno in organizacijsko urejene, dobili smo tudi novo ime TALUM, toda nastale so druge težave?

Najprej nas je prizadel Markovičev zakon. Bila je obvezna prodaja vseh zasluženih deviz za izvoznike, in to samo 7 dinarjev za marko. Dejanska vrednost marke pa je bila 36 dinarjev. Od tod velikanska izguba dobrih 40 milijonov mark, kar nas je porinilo v totalno blokado. Razmere so se še bolj zaostriale zaradi energetske krize. Takratni sekretar za energetiko dr. Tomšič je predlagal, da se tovarna v Kidričevem zapre, ker bi tako Slovenija prihranila kar 14 odstotkov celotne električne energije. Veste kaj pomeni zapreti posodobljeno tovarno? Nam je bilo to jasno, toda dokazovanje drugim je bilo mučno in je spominjalo na zgodbo o biku in zajcu. Zato smo sami iskali rešitev in se povezali z »Elektro Privreda Srbije«, ki nam je dobavila polovico potrebne električne energije po polovični ceni. Uslugo smo vračali tako, da smo vso srbsko elektrogospodarstvo pokrivali z rezervnimi deli, ki jih sami niso mogli kupovati, ker niso imeli svojih deviz. Tudi na tem poslu smo pri 5 odstotni marži seveda še nekaj zaslužili. Nismo jih gulili, nasprotno, to je bil normalen in pošten odnos in po obsegu sodeč lep posel.

Ali se je po osamosvojitvi Slovenije razumevanje za Kidričevo spremenilo?

Po osamosvojitvi so se odnosi še bolj zaostriili. Ker, zaradi znanih razlogov, nismo smeli uvažati srbske elektrike, smo ostali popolnoma odvisni od domačega elektrogospodarstva. To nam je zaračunavalo dva in pol krat višjo ceno za kilovatno uro, kot so jo plačevali ostali proizvajalci v svetu. Zapadli smo v totalno blokado in enostavno nismo zmogli poravnati obveznosti do elektrogospodarstva. Zgodilo se je tako, da trinajst mesecev nismo plačali niti tolarja za porabljeno električno energijo. Nič!

Toda aluminij smo še vedno proizvajali, živeli, dobivali plače... Kako to?

Niti na ministrstvu niti v elektrogospodarstvu ni bilo človeka, ki bi si drznil izklopiti dobavo električne energije. V začetku niti tehnično niso mogli tega narediti, pozneje so to pripravili. Mi smo vedeli, da je elektrika kot voda, teče tja, kjer je odprto. V Kidričevem pa je bilo vedno odprto, znali smo jo uporabiti produktivno in učinkovito. Naši rezultati so bili med najboljšimi v svetu in tega nam nihče ni mogel oporekati. Z MPPAI-1 smo za 30 odstotkov uspeli zmanjšati porabo energije po toni proizvedenega aluminija, medtem ko je elektrogospodarstvo uspelo podražiti elektriko za 300 odstotkov. Zaradi tega je nastajala izguba. Morali smo se zavarovati, zato smo v tem času osnovali vzporedno firmo TGA Trading preko katere smo pravočasno poravnali vse obveznosti do dobavitelja in države, razen do elektrogospodarstva. TGA Trading je tako bila prva največja gazela, o kateri so zapisali v Gospodarskem vestniku, saj je bilo ustvarjeno 30 milijard dinarjev na enega zaposlenega.

Leta 1992 se začne nova zgodba z električno energijo...

Točno. Takrat zopet začnemo plačevati fakture za porabljeno električno energijo, vendar ne v višini kot jo zahteva elektrogospodarstvo, ampak toliko kot jo plačujejo drugi proizvajalci v Evropi, kar je seveda za njih premalo. Nastal je enormni dolg do Eles, ki smo se mu skušali izogniti tako, da smo pristopili v SRD misleč, da bomo kot državno podjetje našli boljšo rešitev. Toda razmere med elektrogospodarstvom in Talumom se niso spremenile. Vse je ostalo po starem, dokler takratnega ministra za gospodarstvo g. Dragonjo nismo prepričali o upravičenosti naših zahtev po realni ceni za plačilo električne energije. Na njegovo pobudo je vlada sprejela sklep, da se cene električne energije regulirajo v soodvisnosti od prodajne cene aluminija - LME. Sprejet je bil tudi sklep, da se Talumove obveznosti do bank in elektrogospodarstva delno odpišejo, delno kapitalizirajo. Tako je elektrogospodarstvo na lahek in nepošten način prišlo do visokega lastništva v Talumu, kar smatram za neizbrisano krivico do našega kolektiva. Zaradi tega se Talum ni mogel lastniti na enak način kot ostala podjetja, na primer Impol, ki je ostal v domači lasti z vedno večjim deležem delavcev in managementa.

Kako Eles kot večinski lastnik ureja zadeve Taluma?

Poleg omenjenega je prišlo do določenih pretresov, ker še vedno niso bile pozabljene določene zamere vodstva Eles

do Taluma. Tako nam je Eles najprej poslal posebno revizijsko komisijo z namenom, da ugotovi nepravilnosti pri poslovanju v Talumu in zamenja vodstvo. Ta revizija ni našla nobenih nepravilnosti in tako je tudi do določene meje splahnelo medsebojno nezaupanje. Talum je dobil nov nadzorni svet, ki je bil sestavljen pretežno iz predstavnikov Eles, ki je tako lahko uveljavljal svojo voljo in nadzoroval poslovanje Taluma.

Kljub vsemu, Talumu uspe druga faza modernizacije, največja investicija v Sloveniji. Ali je pri tem še kaj zanimivega, kar bi povedali našim delavcem?

O poteku projekta je skoraj vse že povedano. V Talumu smo se zavedali nujnosti povečanja proizvodnje in ostalih razvojnih posegov in so v ta namen strokovne službe pripravile investicijski elaborat za MPPAI II, ki sta ga potrdila nadzorni svet in skupščina. V izjemno kratkem času nam je uspelo zagotoviti ugodna sredstva za realizacijo projekta. Z dobrim poslovanjem v obdobju od 1998 do 2000 pa smo za izvedbo investicije zagotovili kar tretjino lastnih sredstev.

V Elesu je prišlo do pogostih zamenjav v vodstvu, kar se je posredno odražalo tudi pri pogojih poslovanja Taluma. To smo najbolj občutili sredi investicije, ko nam je lastnik postavil zahtevek, da se mu v celoti izplača ustvarjen



dobiček po zaključnem računu 2001. Po mnogih pogajanjih smo se uspeli dogovoriti, da bo porabljen za obnovo daljnovodov in stikališča, kar je bilo itak nujno narediti. Na ta način smo odnose nekako uredili.

Talum postaja središče pozornosti javnosti zaradi privatizacije oziroma odprodaje. V kateri fazi smo?

Ob koncu investicije MPPAI II je vlada sprejela sklep o prodaji deleža Elesa in kapitalskega sklada Taluma. Pod vodstvom za to ustanovljene vladne komisije smo sodelovali pri izvedbi postopkov posebno skrbnega finančnega, pravnega in organizacijskega pregleda na osnovi katerega je bila za komisijo pripravljena cena vrednosti Taluma za prodajo.

Cena je torej znana?

Nam ni znana. Mi smo blago, ki se prodaja. Razpis za prodajo Taluma je bil objavljen 13. decembra letos. Na osnovi tega bodo do 28. februarja 2003 posredovane nezavezujoče ponudbe. Med temi bodo izbrani resni ponudniki, ki bodo morali dati zavezujoče ponudbe in potem bodo lahko s svojimi revizorji prišli pogledat vse poslovne knjige Taluma. Šele na osnovi tega se bodo začela pogajanja s končnim ponudnikom oziroma bodočim lastnikom.

Zakaj prav 13. To ni vaš datum?

S predsednikom sva se prepirala zaradi datuma, ampak on je vztrajal pri tem, ker je trinajstica njegov rojstni datum. To je navidez nepomembno, toda ne pozabimo, s tem se začne pomembno poglavje v zgodovini Taluma. Oba se tega dobro zavedava, zato moramo držati skupaj. To kaže tudi o najinem sodelovanju in zaupanju sploh. Včasih sva bila različnega mnenja, pa sva znala to uskladiti kot poslovna kolega in prijatelj ob enem. Zavedam se, da ima v končni fazi predsednik vedno prav!

Do izida te številke Aluminija se bo marsikaj zgodilo, kako vi gledate na bodoče dogodke?

Zavedati se moramo, da se Talum mora privatizirati, bistveno pa je, kdo bo njegov novi lastnik. Zelo sem skeptičen do prodaje nekaterim večjim koncernom, korporacijam ali domačim družbam, ki imajo v mislih preprodajo Taluma. V tem primeru bi se po mojem mnenju bistveno poslabšale razvojni možnosti Taluma, pogoji nadaljnega zaposlovanja in standard nasploh. Zato osebno menim, da bi z razumnim pogovorom s komisijo in vlado RS morali najti pot, kjer bi Talum lahko ohranil pretežno slovensko lastništvo ter na ta način realiziral vse svoje pripravljene investicijske in razvojne programe. To bi prispevalo k povečanju blagostanja kolektiva, lokalne skupnosti in širše okolice.

Vedno moramo imeti pred očmi to, da nismo mi lastniki, ampak da imamo dokaj težke lastnike. Eni so bolj prijazni, drugi manj, tam je SRD, vlada... Zavedati se moramo, da nikoli nismo imeli nobenega botra. Dovolj je že to, da nimaš nikogar, ki je proti tebi. Zdaj Talum sigurno rabi podporo, če hoče dobro speljati privatizacijo.

Vendar, Talum je zrasel. Kako ocenjujete ugled Taluma na zunaj, poznate mnogo pomembnih ljudi v Sloveniji, kakšno je njihovo mnenje danes?

Nedvomno je Talumov ugled s predčasno zaključitvijo investicije in z začetim tekočim odplačevanjem anuitet

močno zrasel tako pri bankah, kot pri poslovnih partnerjih. Mnogo bo treba še storiti, da bi se izboljšali odnosi z lokalno skupnostjo. Prav ti boljši medsebojni odnosi bi pomagali k še kvalitetnejšemu ekološkemu okolju, več bi lahko pomagali na kulturnem, športnem področju in še kje. Da se je povečalo zanimanje za Talum naše ožje skupnosti, je dokaz tudi to, da je prišlo na dan odprtih vrat okoli tisoč obiskovalcev. Mnogi od njih so bistveno spremenili svoje mnenje o Talumu.

Verjetno je najpomembnejše, kaj misli vlada?

Kaj misli vlada, je povedala. Misli nas prodati, ker privatizacija mora biti izvršena. V vladi sicer vse o nas vedo, tako da se o tem ne pogovarjamo, ne odpiramo te teme. Malo žalostno je, da sta v času najhujših problemov prišla pogledat Talum le predsednik Slovenije Milan Kučan in eden najboljših gospodarskih ministrov gospod Metod Dragonja. Pri tem ima Toplek svojo filozofijo – nikogar ne bomo prosili, nikogar posebej vabili! Pravilno.

Kakšno vlogo je odigral predsednik nadzornega sveta gospod Jože Hujs?

Gospodu Hujsu, ki mi je vedno pravilno svetoval in je pokazal globoko razumevanje za nadaljnji razvoj Taluma, bi se posebej zahvalil. Res, držal nam je »štango«. Imel je velik vpliv na g. Baniča iz Elesa. Znal je pravilno prenesti informacije, znal je pozitivno delovati in prepričati tudi našega predsednika, da je v določenih delih popustil. To so lastnosti modrega človeka.

Leto se končuje, poslovne rezultate že lahko ocenite. Od vas pričakujemo, da morda malo več poveste o finančni situaciji in plačah?

Že zdaj smo realizirali 99 odstotkov letnega plana, v decembru se sicer slabše prodaja, ampak zanesljivo bo plan dosežen. Drugo leto bo aluminija skoraj še enkrat več, toda v primeru, da iz kakšnega koli razloga ne bi prodajali več aluminijeve zlitine, ampak čisti aluminij, bi bili rezultati skromnejši.

Ko bo Talum dosegel večjo proizvodnjo in če bo temu sledila normalna prodaja, pomeni, da bodo tudi plače rasle. V tem primeru ne gre le za stimulacijo, ampak za realni dvig plač. To bi bil logičen zaključek. Skratka, povečan obseg proizvodnje bi ob malo bolj ugodni prodaji imel za posledico povečanje plač.

Zaposleni v Talumu bomo veseli teh informacij. Ali so morda še kakšni podatki, ki jih do sedaj niste povedali, pa bi jih lahko?

Finance so velika filozofija, toda če jo dobro obvladaš, ti težko pridejo do živoga. To se najboljšo vidi pri prikazovanju dobička ali izgube. Zato je najpomembnejše, da se tekoče nadzoruje dogajanje kratkoročne in dolgoročne likvidnosti. To je stvar kategorij, kako neko stvar vrednotiš. Ko me gospod Hujs sprašuje, koliko je dobička, mu odgovorim, malo pod planom. On pa vztraja: »Koliko je tistega pravega?« Ve, in ga zanima tisto salo, špeh, ki ti ga ne smejo pobrati. Včasih je bil ta špeh v Talumu tanek, da še za ocvirke ni bilo. V vsakem primeru ga moraš čuvati za hude čase. Mi nikoli nismo prišli do rezerv, ker smo bili kar naprej v izgubi. Danes pa rezerve dejansko so. Tudi, če cena aluminija pade, še kar nekaj časa preživimo.

Kaj bi v Talumu še morali spremeniti?

Talumov žakelj ima dosti malih lukenj skozi katere odteka. Niso veliki curki, ampak če teče neprenehoma, se pozna. Zato bo potrebno še marsikaj postoriti. Na primer notranja kontrola Taluma. Še vedno se pojavljajo kraje. Poglejte, koliko je ljudi na našem dvorišču. Zunanje male firme zganjajo prave umetnije pri svojem poslovanju. Potrebna je tudi reorganizacija na določenih mestih. Racionalizirati bi morali število zaposlenih, itn.

Dolgo je že od tega, ko smo predsednika vprašali o ranljivosti Taluma. Odgovoril je, da tega ne pove zaradi drugih. Kaj bi rekli danes?

Najbolj šibka točka Taluma je velika valutna izpostavljenost. Naš prodajni trg je dolarski, kar pomeni, da prodajamo za dolarje, kupujemo za EUR-e. V primeru, ko je dolar slab proti EUR-u, je tudi za nas slabo. Še bolj smo občutljivi na gibanje cen energije!

Kaj je, poleg že povedanega, bistvo bodoče strategije Talumu?

Obdržati Talum v dobri finančni kondiciji, da lahko financira razvojne programe. Skrbeti, da so plače primerno visoke, da izplačilo ne zamuja in nikdar ni 13. v mesecu. Ohraniti renome pri plačilih partnerjem in bankam. Do konca drugega leta pripraviti novi investicijski program in poskrbeti, da bodo investicijski ciklusi krajši. Ni pa nujno, da so tako obsežni kot do sedaj.

Ali smo kaj pozabili?

To priložnost bi izkoristil, da se zahvalim svetu delavcev in sindikatu, ki sta vedno kazala globoko razumevanje za Talumove probleme in podpirala vodstvo pri izvajanju programov. Pohvalil bi dečke na projektu MPPAI, ki so tudi mene kot finančnika presenetili, ker so s predvidenim denarjem naredili več. Dobro mnenje imam tudi o naših hčerinskih firmah, ki se trudijo in dosejajo dobre rezultate. Posebej se želim zahvaliti za sodelovanje vsem članom Uprave. V tem času je uspela najti najboljše rešitve in ohraniti medsebojni korektni odnos s strokovnim svetom.

O vaši upokojitvi nismo spregovorili niti besedice. Prosimo povejte, kako bo po 31. 12. 2002?

Po tem datumu, pa vse do prihoda novega člana Uprave, bom opravljal dela predvsem s področja lastninjenja Taluma. V resnici pa vem, da bom delal še vse tako kot doslej. Delo me bo prisililo, da bom tukaj še krajši čas.

Očitno bomo morali pogovor o privatnih zadevah in spremembi načina vašega življenja ponoviti po končani privatizaciji. Za konec nas še zanima, kdo je ta srečnik, ki pride za vami in kaj mu svetujete?

Lahko vam povem, da bo marca ali aprila naslednje leto tukaj novi član Uprave, odgovoren za finance. Ime naj bo zaenkrat skrivnost. Mislim, da je čisto pravi. Talum pozna, dovolj je resen in izkušen. Iskreno mu želim, da bi dosegal finančne rezultate, kot sem jih sam.

Opazili smo, da ne uporabljate očal. Kaj to pomeni pri vaših letih?

Nič posebnega, sem daljnoviden. Daleč dobro vidim!

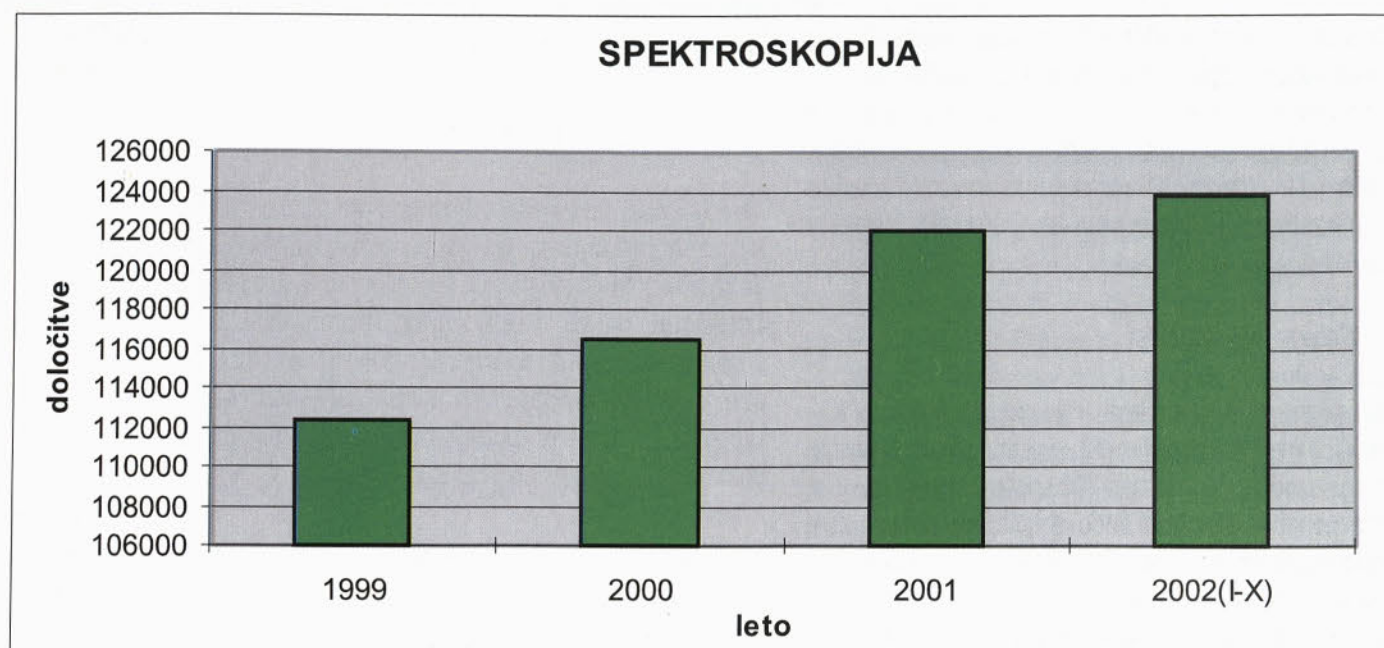
DE Kontrola kakovosti

Kontrola kakovosti in kakovost preskusnega laboratorija

Ob koncu leta je čas za pregled prehojene poti, bilanc in stanja, za čestitke, pa tudi za načrtovanje in postavljanje ciljev v prihodnjem letu. Glede na precejšnje spremembe, ki so se zgodile v okviru projekta MPPAI – 2. faza, je DE Kontrola kakovosti, sicer formalno ločena od projekta, prav tako uvajala določene spremembe in novosti kot odgovor na povečanje proizvodnje aluminija in alumijskih zlitin. V letu 2002 beležimo dve večji organizacijski spremembi, in to: ukinitve končne kontrole in prenos dela njenih aktivnosti na posamezne DE ter pripojitev prevzemne kontrole k nabavni službi.

Na tehničnem področju je bila najpomembnejša novost vpeljava novega robotiziranega "kvantometra", t. i. optičnega emisijskega spektrometra z avtomatsko strožnico in robotsko roko. Ob tem aparatu obratuje tudi še stari "kvantometer", ki ga uporabljamo že 15 let. V obdobju od leta 2000 do 2003 bo število preiskanih vzorcev naraslo od 118.000 na 156.000 letno; realizacija za prvih deset mesecev leta 2002 kaže približno 124.000 analiziranih vzorcev (slika 1). Uvajanje novega instrumenta je trajalo kar 6 mesecev, saj je bilo treba opraviti splošno usposabljanje pri nas in v Švici, prilagoditi programsko opremo ter opraviti vse nastavitve aparata in jih preveriti.

Rečemo lahko, da aparat analizira 98 % vzorcev iz procesnega in proizvodnega programa, razen nekaterih specialnih zlitin. Aparat omogoča meritve nekaterih elementov v sledovih, ki jih starejša izvedba instrumenta ne zmore (npr. živo srebro). K aparatu sodi avto-



Slika 1: Trend števila analiziranih vzorcev na spektroskopiji od leta 1999 do 2002

matka strožnica, robotska roka za prestavljanje vzorcev in osnovni aparat, ki vsi skupaj zmorejo analizirati 24 vzorcev v 35 minutah pri optimalnih pogojih.

Če prikazujemo opravljanje spektroskopskih storitev po DE, so deleži naslednji: 76 % za DE Elektrolize, 22 % za DE Livarna in 2 % za preostale. Pri spektroskopiji analiziramo vzorce aluminija, elektrolita in različnih trdnih snovi (npr. koks) na aparatih, ki hkrati analizirajo veliko parametrov (elementov), in to na dveh OES, rentgenskem difraktometru (XRD) in rentgenski fluorescenci (XRF).

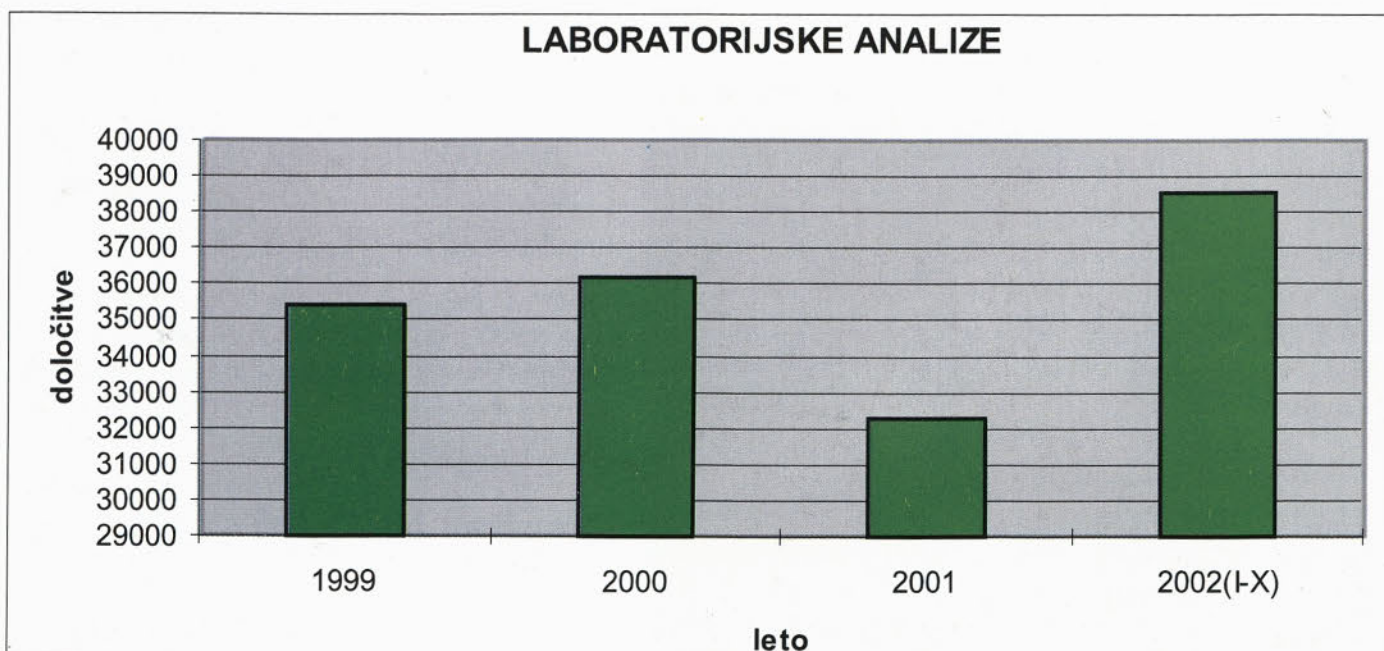
Na področju laboratorijskih analiz bomo v obdobju od 2000 do 2003 opravili od 35.000 do 40.000 analiz parametrov letno

(slika 2). Analiza parametrov pomeni analizirati različne matrikse (material, snov, tekoče ali trdno) po vnaprej določenih parametrih (Mg, F, Ca, nitrat ipd.), in sicer za: surovine (npr. glinica, katranska smola, koks, silicij ipd.), snovi med kontrolo procesov (emulzija, koks, elektrolitska kopel, aluminij v elektrolitskih in livarniških pečeh, odpadne vode, emisije v zrak, odpadki in ocene odpadkov), proizvode (anodni bloki, rondelice, zlitine).

Del storitev izvajamo tudi za zunanja podjetja. Gre predvsem za storitve na področju varstva okolja (monitoringi odpadnih vod, emisij v zrak, izdelava analiz in ocen odpadkov). Te storitve lahko izvajamo, saj nam je v letu 2001/2002 Agencija RS za okolje pri Ministrstvu za okolje, prostor in

energijo podaljšala licenco do konca leta 2004.

Ali smo bili v zadnjih štirih letih uspešni? Seveda se je pri tem treba vprašati, po kakšnih kriterijih se storitve DE Kontrola kakovosti merijo. Eden izmed kriterijev je število reklamacij, pritožb na opravljene analize kemijskih sestav naših proizvodov. Nekaj reklamacij sicer smo beležili, vendar so bile vse neupravičene, torej smo uspešno znali dokazati pravilnost naših rezultatov. To omogoča tudi sistem kakovosti laboratorijskega preskušanja v DE Kontrola kakovosti, vzpostavljen po standardu ISO 17025. Pomemben segment dokazovanja ustreznosti in primerljivosti rezultatov omogočajo medlaboratorijske primerjalne analize, ki potekajo v sistemu Hydro. Doslej je bilo v primerjavo vključenih 10 elementov, pri primerjalnih analizah pa so sodelovali naslednji pomembni proizvajalci aluminija: HA Hoyanger, HA Sunndal, HA Azuqueca, HA Monett, HA Karmoy, HA Henderson, HA Luce, HA Rackwitz, HA Årdal, HA Clerwauw, Hydrogenium Aluminium Wells, VAW, Slovalco, Sor-Norge Aluminium in Goldendale Aluminium Company. Od leta 1999 do konca leta 2002 smo sodelovali v 18 primerih, tj. štiri- do petkrat na leto, in beležimo izredno dober rezultat. Določeno statistično pravilo je bilo kršeno samo leta 1999 pri enem elementu (Mg), sicer pa pri nobenem vzorcu, kar nas uvršča med najboljše pri primerjalnih testih skupaj s HA Sunndal in HA Hoyanger. Tudi pri osmih medlaboratorijskih primerjalnih analizah na področju vod – te analize vodita Kemijski inštitut v Sloveniji in IFA v



Slika 2: Trend opravljenih laboratorijskih analiz po letih

Avstriji – beležimo zelo dobre rezultate, kar je bil eden izmed pogojev za pridobitev licenc. Sodelujemo tudi v primerjalnih analizah na metalografiji aluminjskih zlitin (Hydro) in elektrolitskih kopeli (Hydro, Slovalco).

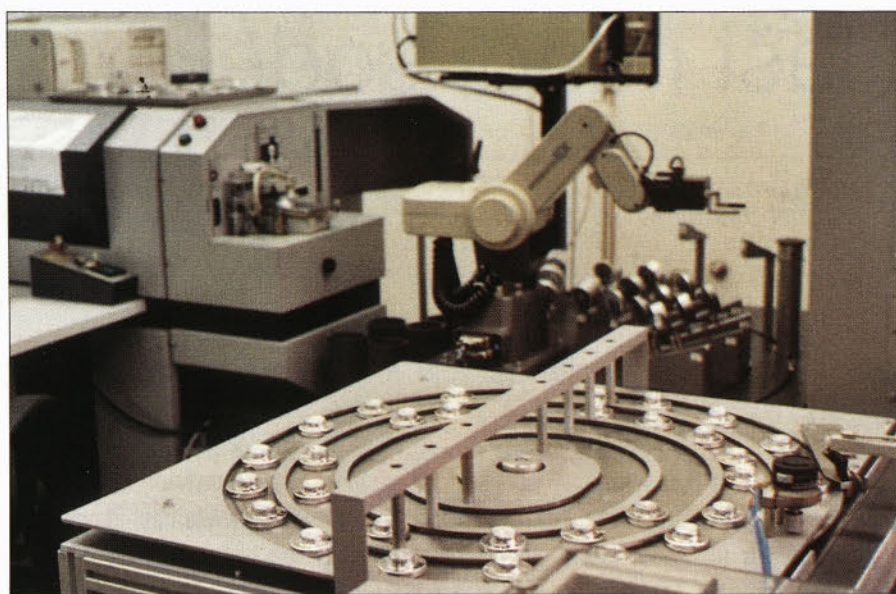
Omenjen je bil standard SIST EN ISO/IEC 17025, ki je bil kot Slovenski standard izdan v januarju 2002. Standard je mlad, vendar je pri vzpostavljanju sistema kakovosti v preskusnih in kalibracijskih laboratorijih nepogrešljiv. Tokrat izkoriščamo priložnost, da o vsebini standarda nekoliko seznanimo odjemalce naših storitev in bralce.

V letu 2002 smo v poslovanje DE Kontrola kakovosti že prenesli posamezna poglavja standarda, saj se nekatera tesno navezujejo na že vzpostavljen in preverjen sistem kakovosti po standardu ISO 9001:2000. Standard za laboratorijsko preskušanje je v določenih poglavjih strožji od standarda ISO 9001; slednji ne pokriva niti vseh segmentov dela (vzorčenje, validacija, ravnanje z vzorci, zagotavljanje kakovosti rezultatov, ocena merilne negotovosti ipd.). Ustrezno skladnost v izvajanju in

vzdrževanju sistema kakovosti po standardu ISO17025 dokaže preskusni laboratorij z akreditacijo laboratorija pri npr. Slovenski akreditacijski hiši. Kaj pomeni akreditacija laboratorija? Akreditacija laboratorija pomeni uradno potrditev usposobljenosti laboratorija za opravljanje specifičnih vrst preskusov. Akreditacijo podeljuje v Sloveniji t. i. Slovenska akreditacija (SA), v Angliji UKAS, v Nemčiji DAR. Laboratorij, ki je prejel akreditacijo (t. i. akreditacijsko listino), je akreditiran laboratorij. Standard SIST IEC/ISO 17025 je osnova za vzpostavitev in vzdrževanje postopkov za dokazovanje usposobljenosti osebja in tehnične opremljenosti preskusnega laboratorija.

Zahteve za doseg primernega nivoja kakovosti laboratorijev in njihove medsebojne primerljivosti so zakonsko regulirane na področju varstva okolja, kjer zakonodajalec že zahteva, da so laboratoriji organizirani tako, da izpolnjujejo zahteve standarda ISO17025, in na področju, ki ga "regulira" kupec proizvodov.

V laboratoriju DE Kontrola kakovosti je v postopku akreditacije na aluminjskem



Kvantometer

proizvodnem programu in določenem segmentu varovanja okolja SA opravil že predhodni obisk. Uspešno dokončanje postopka akreditacije pričakujemo v letu 2003, pogoji za pridobitev listine pa so: izpolnitev zahtev pri vodenju kakovosti, usposobljeno osebje in izpolnjene tehnične zahteve preskusnega laboratorija (npr. delovni prostori).

Sodelavke in sodelavci DE Kontrola kakovosti želimo vsem našim zunanjim in notranjim odjemalcem storitev obilo uspeha in zadovoljstva z željo po čim boljšem sodelovanju. Srečno 2003!

Dr. Marko Homšak

Jubilej MPZ Talum

Naših skupnih 30 let

Moški pevski zbor TALUM je na pragu decembra ponovno zaokrožil zanimivo obletnico in stoji pred pomembno prelomnico.

Na letošnjem zadnjem koncertu, 6. decembra 2002, v osnovni šoli v Kidričevem je zaključil neko obdobje svojega delovanja.

Pod sloganom Naših skupnih 30 let se je s skupnim koncertom z MPZ SVOBODA iz Majšperka poslovil od zborovodje Ladislava Pulka, ki je trideset let skrbel za umetniško raven zbor. Zborovodja meni, da je po tridesetih letih sodelovanja pravi trenutek prepustiti zbor nekemu, ki bo naprej skrbel za doseženo kvaliteto, jo obdržal ali celo izboljšal.

Ob sporazumnem razhajanju zborovodje in člani zbora, so s podelitvijo priznanj izkazali pozornost najstarejšim članom zbora. Nekaj pa jih je prejelo Gallusove značke. Pod Pulkovo taktirko je zbor v ptujski regiji dosegel neko raven, ki je lahko v ponos članom, kakor zborovodji. Članom zato, ker so se pri ljubiteljskem petju oprli le na svoj posluš brez kakršne koli pevske izobrazbe.

Zanesljivo pa ob petju in svojem poslanstvu ne bi bilo takšne sproščenosti in ne takšnega občutka materialne in moralne varnosti, če nad njimi ne bi bil razprt »dežnik« sponzorja – pokrovitelja, podjetja Talum, katerega ime s ponosom nosi in poudarja povsod, kjer se javno predstavlja.

Po starosti sedanjih članov je zbor krepko v letih, zato si želi podmladka, ki bi mi za naprej dal nekaj svežine v zvenu in zanosu. Torej naj na tem mestu velja povabiti vsem mladim zaposlenim v Talumu, pa tudi širše, da okusijo preživeti prosti čas med nami in oplemenitijo naše poslanstvo. Zavedamo se, da je zelo pomembna naklonjenost posameznikov iz uprave in vodstva Taluma, pomembno pa je tudi, da nam znajo prisluhiti, tako ali drugače, tudi pri občini Kidričevo, pa posamezniki iz podjetniškega in javnega življenja od blizu in daleč. Tudi tem bi se rad zahvalil za njihovo nesebičnost. Bo že veljalo verjeti reku: »Rad ostani, kjer pojo, hudobni pesmi nimajo.«



Moški pevski zbor Talum

Tajnik MPZ Talum
Anton Dobnik

Naši mladi sodelavci

V Talumu imamo veliko mladih in ustvarjalnih sodelavcev, zato bomo v vsaki številki Aluminija predstavili dva ali tri. Tokrat sta to livar in kuhar. Zanimalo nas je, kakšna so njuna pričakovanja in želje.

Andrej Puklavec prihaja iz Drakšla pri Veliki Nedelji. Oktobra je preteklo leto dni odkar je v delovni enoti Livarna. Po poklicu je električar elektronik in je v šestih letih opravljal razna dela v različnih podjetjih. Le pri zadnjem Elektrolgistiki je delal v svojem poklicu in se tako znašel v Talumu, točneje v delovni enoti Rondelice. To je bilo prvo srečanje s Talumom, čeprav je o njem vedel veliko več in si po tihem želel, da bi postal njegov delavec. Tukaj sta namreč delala njegov dedek in stric. Odločil se je, da napiše prošnjo za sprejem kjerkoli v Talumu. Res je dočkal svojo priložnost. Po razgovorih in opravljenih testih je bil sprejet in po letu dni postal livar. Z delom je

začel na pečeh v stari livarni, potem je tri mesece delal na zlagalniku, sledilo je delo na livnem stroju in pred kratkim je dobil odločbo za delo livarja v novi livarni zlitin. »Novi stroji, ne kadi se, manj je fizičnega dela in to jemljem kot neke vrste napredovanje.« Kljub temu, da nima odločbe za nedoločen čas, se počuti veliko varneje kot kdaj koli doslej. »Z večjim elanom se lotiš dela kot takrat, ko niti za mesec naprej ne veš, kje boš in kaj bo s teboj.« Na sploh se mu zdi, da ima Talum po modernizaciji svetlo prihodnost, zato se bo še naprej trudil, da bi bil del nje. Prosti čas posveča gasilstvu. Če ga boste srečali v uniformi, ta ne bo navadna, saj je častnik, ki se zelo zavzeto



ukvarja z mentorstvom mladincem, točneje mladinkam. In uspehi so vidni, saj so že na drugem tekmovanju dosegle prvo mesto.

Gregor Brodnjak je doma v Orešju in je naš sodelavec dobro leto. Z izkušnjami doma in v tujini se je kot kuhar zaposlil v našem hčerinskem podjetju Vital. Od malega je vedel, da bo kuhar, kaj več pa o tem ni razmišljal. Da je to umetnost, ki se ji je potrebno predati in slediti intuiciji, je spoznal v tujini, kjer je nekaj časa delal v kreativni kuhinji. Postal je kuhar, ki uživa v iskanju novega in izvirnega in zaposlitev v Vitalu ga ni razočarala. »Zadovoljen sem, da imam možnost preizkusiti veliko novega, izmenjati izkušnje s sodelavci, pravzaprav sodelavkami, se izobraževati... Kuhati le klasiko in po naročilu bi bilo dolgčas.«

Razne svečanosti, sprejemi, praznovanja in tekmovanja so priložnosti za nove izzive. »Take stvari me mikajo«, je odkrit Gregor. »Sledim smernicam in nove ideje prihajajo druga za drugo. Seveda uporabim tisto, kar narekuje trend.« Prav to se mu je letos že obrestovalo. Z dietnim obrokom, ki ga je poimenoval dar jeseni, je namreč sodeloval na turistično kulinaričnem zboru Slovenije in med

več kot štiri sto sodelujočimi prejel priznanje s srebrno medaljo. Lep uspeh, ki je še bolj potrdil njegovo samozavest, zato že razmišlja, s čim se bo dokazal na prihodnjem tekmovanju.

Gregor se v prostem času ukvarja z računalništvom. Zelo rad programira, zato je pripravil svojo spletno stran, kjer

objavlja recepte. Vsak teden pripravi dva nova, eden od teh je zagotovo iz ponudbe italijanske kuhinje, ki je Gregorju najbolj pri srcu. Zapomnite si spletno stran: www.kuki-grega.com. Seveda kuha tudi doma, le posode ne pomiva rad, vendar ima srečo, da to z ljubeznijo opravi njegovo dekle.

Gregorja smo zaprosili za praznični menu .

Pašteta dimljene postrvi v maslu

**

Gamsova juha s špinačnim ponvičnikom

**

Mavrični kipnik z lešnikovo peno

**

Telečji file po kraljevsko s sezamom,

Zeliščni puding s parmezanom,

Šopki sočne zelenjave

**

Biskvitna solzica z bavarsko kremo

Telečji file po kraljevsko s sezamom

Sestavine:

1 kos telečje ribice (70-80 dag)

20 dag jurčkov

5 dag sezama

1 jajce

5 dag špinačnih listov

0,5 dl sladke smetane

sol. Poper

Priprava:

Telečjo ribico očistimo prirežemo (obrezline shranimo). Po dolžini z ostrim nožem zarežemo in meso razgrnemo. Nanj položimo špinačne liste in nadev. Zvijemo in povežemo z vrvico. Prelijemo z vročo maščobo in pečemo približno 30 minut. Med pečenjem po potrebi podlivamo kostno juho in belo vino. Omako, ki je ostala pri pečenju zgostimo z gostinom dodamo še nekaj sesekljanih jurčkov in popravimo okus.

Nadev:

Mesne ostanke zmeljemo, dodamo sesekljane jurčke, začimbe, jajce in po potrebi malo sladke smetane ter sezam.

Zeliščni puding s parmezanom

Sestavine:

7 dag masla in margarine

1,5 dl mleka

6 dag moke

4 rumenjakov,

soj, poper, muškati orešček,

5 beljakov,

8 dag parmezana,

majaron, bazilika, drobnjak

timijan, peteršilj.

Priprava:

Iz masla ali margarine, mleka in moke napravimo bešamel. Ko se do mlačnega ohladi mu dodamo med mešanjem drugega za drugim rumenjake, nazadnje še sol, poper in muškati orešček. Iz beljakov stepemo trd sneg. Testu dodamo 1/3 snega in narahlo premešamo, nato dodamo parmezan in zelišča ter preostali sneg, ter ponovno rahlo zmešamo. Porcijske modelčke za pudinge dobro namažemo z maščobo. Po dnu na rahlo potresemo z drobtinami. Napolnimo jih do 2/3 z maso. Pudinge kuhamo v vodni kopeli 15 – 18 minut. Kuhan puding zvrnemo na krožnik.

Šopki sočne zelenjave

Sestavine:

Korenje, Por, Zelena,

Priprava:

Vse sestavine narežemo na tanke 4 cm dolge in 0,5 cm široke lističe. Povežemo jih s porom, katerega predhodno poparimo, da se lažje ovija. Ko imamo pripravljene šopke jih na soparo kuhamo 10 do 15 minut. Pred serviranjem jih prelijemo s stopljenim maslom



Zgodba neke hrbtenice

Hrbtenica je glavna opora okostja človeškega telesa in sega od medenice do lobanjskega dna.

Podpira trup, glavo ter obdaja in ščiti hrbtne možgane. Sestavljena je iz 33-ih kostnih vretenec ovalne oblike, med katerimi so ploščate blazinice iz čvrste hrustančevine z zdrizasto sredico. Te varujejo vretenca med gibanjem. Zdrava hrbtenica je v vratnem delu upognjena naprej, v prsnem nazaj, v ledvenem naprej in v medenici spet nazaj. Gledana od strani ima obliko črke S.

Hrbtenica je brez dvoma "steblo" našega telesa v vseh pogledih. Drži ga pokonci, dela ga gibkega in elastičnega, poleg tega pa je odlična shramba za hrbtne možgane s svežnjem živčevja, ki prihaja iz možganov in je preko njega razvejano po vsem telesu, tako rekoč v vsak organ, ki sestavlja telo.

Hrbtenica je torej povezava vsega najbistvenjšega v telesu. Nanjo so pripeti direktno ali posredno vsi telesni organi, od presnovnih do vseh drugih. Temu primerno je tudi oblikovana. Vzdolžno je povezana z dvema dolgima, debelima vezema, ter še z drugimi manjšimi vezmi, vse za njeno čim bolj čvrsto in trpežno obliko.

To je le kratek opis, podrobnejše o njej piše medicinska literatura.

Prav pa je pisati o tem, da so od njenega dobrega stanja najbolj odvisni naše počutje, naše zmogljivosti in naše zdravje. Naučiti bi se morali že v najzgodnejšem življenjskem obdobju, da je hrbtenica naš najpomembnejši del telesa, ki bi ga morali z znanjem in prizadevanjem negovati od rojstva do smrti. Da je to še kako res, nas pouči naslednja zgodba.

To je zgodba neke hrbtenice, ki je že del zgodovine. Prišla je na svet pred več kot pol-sedemdesetletjem. Danes bi zanjo že lahko rekli, da je stara, vendar je zaradi naključij, znanja in izkušenj njenega lastnika, vseeno drugačna, ne povsem toliko stara, kolikor ima let.

Njeno življenje je poučno. Ko je prišla na svet, je bila malo rahitična in je zato shodila šele pri dveh letih in zdravniki ji niso obetali dolge prihodnosti.

Zgodilo pa se je drugače. Hrbtenica je postopno napredovala in do najstniških let dohitela zamujeno. Še celo



več, marsikatero je po zmogljivostih preseгла, saj je bila izjemno trdna, močno razvita in sposobna tudi skrajnih naporov. Poudarjena želja po gibanju in po dihanju na polna pljuča je pripomogla, da je po rojstvu nekoliko zakrnela hrbtenica okrevala in se normalno razvila.

Zaključek je jasen: gibanje jo je rešilo in zato je bila vsa mladost z njo brez težav. Postala je gibka, močna, trpežna in neugnana. Z njo se je dalo teči, skakati in se predajati vsem mladostnim željam in vragolijam. Tako je trajalo do konca šolskih let. Ves ta čas je bila neustavljiva. Lepo je bilo živeti s takšno hrbtenico. Kako bi bilo prav, da bi to trajalo do konca življenja. Lahko bi, pa ni.

Prišla je odraslost, študij se je zaključil in začelo se je življenje s poklicem in družino. Nekega dne se je zgodilo tisto, kar se ne bi, če bi vedeli o hrbtenici dovolj, predvsem pa, kaj potrebuje, da ohrani svojo vitalnost. V trenutku so udarile na dan vse posledice nepravilnega ravnanja z njo, ki so se počasi nabirala skozi šolska leta in kasneje v poklicu. Veliko sedenja, premalo gibanja, neustrezna postelja in tudi bolj ali manj nepravilno prehranjevanje jo je oslabilo in pomehkužilo. Zato je nekega dne ob malo večji obremenitvi odpovedala. Zgodilo se je, ko je njen lastnik, po občutenju močan in trden, samozavestno in z občutkom moči, da bi gore premikal, iz nepravilnega položaja dvignil s tal malo težji predmet. Utrjeni in negovani hrbtenici to ne bi škodilo. Za zanemarjeno hrbtenico pa je bilo to preveč in zgodilo se je, kar se je moralo. Če se ne bi tedaj, bi se pa ob neki drugi priložnosti, mogoče le z ostro kretnjo brez kakršnegakoli bremena.

Od tega dne je bilo vse drugače. Hrbtenica, ki je prej ni bilo občutiti, je bila od tedaj neprestano prisotna z bolečino in to je trajalo leta. Počasi je popuščalo tako, da se je hrbtenica prilagajala, se krivila in vračala v manj boleč položaj. Zvrnila se je v stran od trtice do vratnih vretenec. To je bila brez dvoma deformacija in strokovnjaki so menili, da je nepopravljiva.

Leta je bilo tako. Tudi telo se je s tem delno iznakazilo. Lastnika to ni posebno motilo. S krivo hrbtenico je živel, kot da mu je usojena. Nekega dne pa je sklenil, da jo malo poravnava. Z vso odločnostjo se je tega lotil. Izbral si je primerne vaje in vztrajno vadil. Kmalu je bilo občutiti, da se v njej nekaj dogaja. Prva reakcija so bile bolečine. Bile so enake kot takrat, takoj po poškodbi. Toda niso ga zmedle in odvrnile. Vztrajal je in počasi hrbtenico s prizadevno vadbo ravnal, najprej spodaj, nato še pri vratu. Vztrajanje je bilo nagrajeno. Po dveh letih se je hrbtenica skoraj poravnala. Vsekakor toliko, da je le pozoren opazovalec opazil zadnje sledi skrivljenosti. Tako je dokazal, sebi in drugim, da je mogoče tudi zastarane deformacije hrbtenice regenerirati. Potrebno je znanje in predvsem vztrajno prizadevanje in pri tem tudi starost ni ovira. Lastnik je hrbtenico poravnal tako rekoč na stara leta. To je dokaz, da

organizem sledi vsaki pametni pobudi in se odziva nanjo z vso močjo, če le ima priložnost. Lahko bi zaključili, da nikoli ni prepozno. Zbrati moramo voljo, se opremiti z znanjem in potem vztrajati.

Razbolela hrbtenica je tako veliko gorje, da ga je težko opisati z neko zgodbo. Toda tudi te zgodbe in katerekoli druge, ne bi bilo treba, če bi se zavedali, kaj vsem nam hrbtenica pomeni.

Ona je srž naše biti, je eden glavnih delov telesa, na katerega so obešeni vsi ostali organi. Če katerikoli od njih oboli, je to najpogosteje zato, ker je zgubil trdno vez s hrbtenico. Noben telesni organ ne more uspevati, če je obešen na ne negovano, zanemarjeno, pomehkuženo in zakrnelo hrbtenico. Vsa fiziološka dogajanja, od prebave, dihanja, gibanja, čutenja in drugega, vse se odvija skozi hrbtenico. Nič v našem telesu ne poteka brez njenega sodelovanja in od nje

je najbolj odvisno naše zdravje, počutje in mladost. Njeno hiranje je naše staranje. Bolj, ko je degenerirana, prej smo neboljani starčki. In kaj zahteva hrbtenica?

Tek, plavanje, smučanje ji koristijo, toda zanjo je to premalo. Zahteva več. Vsekakor razgibanje in ojačevanje v vseh njenih delih in tudi v vsej njeni okolici. Zelo je občutljiva na nepravilno sedenje pri mizi. Poleg teka, hoje v hribe, joge, vaj z utežmi in druge telovadbe pa zahteva še ugoden položaj med spanjem. Vodna postelja je najboljša, ker hrbtenico enakomerno podpira, ne ovira krvnega obtoka, je topla, higienična in omogoča telesu s svojo izredno mehko najbolj ugoden, prijeten in zdrav položaj. Pod temi pogoji s hrbtenico ne bi smelo biti težav in neugodij.

Dr. Srečko Bergant

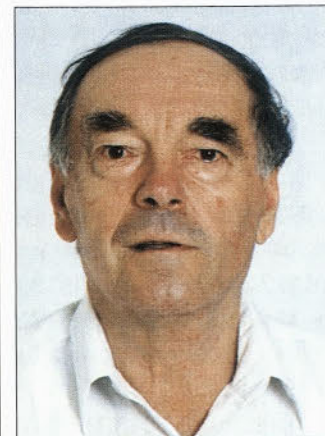
Kadrovske vesti

Zaposlenost v novembru 2002

Talum 1055

- Alin	13
- Vital	33
- Revital	114
- Lego A	22
- Vargas AI	48
- Storal	22

Zahvala



Po težki bolezni nas je zapustil naš dragi mož, oče, tast in dedek **Janez Bezjak**, upokojenec Taluma iz Draženc 64

Zahvaljujemo se vsem nekdanjim sodelavcem in prijateljem, ki so ga

pospremili na zadnji poti, sindikatu Taluma za izrečeno sožalje, cvetje, denarno pomoč in odigrano Tišino.

Žalujoči: žena Anica, hčerke Valerija, Darinka in Zdenka z družinami

Sindikalne vesti

Uspešna pogajanja med predstavniki delodajalcev in sindikatov kovinske in elektro industrije so se končala z dogovorom za 3,5 odstotkov povišanje izhodiščnih plač že v mesecu juniju. Tako je bila naša pogajalska skupina uspešna od pogajalcev med socialnimi partnerji, ki so dosegli dogovor šele za avgustovsko plačo. Ker je aneks h kolektivni pogodbi začel veljati šele z dnem objave v uradnem listu RS, to pa je bilo po izračunu plače za junij 2002, smo dobili poračun za mesec junij pri izplačilu julijske plače. Avgustovske plače v panogi, ki zaposluje v Sloveniji okoli 100.000 delavcev pa so se povečale še za nadaljnjih 0,7 odstotkov, kar pomeni že tretje povečanje v tem letu (2,7 % januar, 3,5% junij in 0,7% avgust), kar pomeni, da smo v letošnjem letu dobili okoli 7 odstotkov višje plače, kar naj bi ohranjalo vrednost glede na rast življenjskih stroškov.

Med socialnimi partnerji je bil podpisan dogovor o politiki plač za obdobje 2002 – 2004. Partnerjem se je uspelo še pravočasno dogovoriti o politiki plač. Na sindikalni strani je bilo že kar nekaj nerove in strahu, da se morebiti še pravočasno ne bi uspeli dogovoriti o glavnih vprašanih politike plač za to in naslednje leto. Če do tega dogovora ne bi prišlo za pogajalsko mizo, bi moral sindikat uporabiti klasične sindikalne pritiske in izsiliti rešitve, ki bi zaščitile standard delavcev pred visoko inflacijo. K sreči je za pogajalsko mizo prevladala razsodnost in potreba po razumnem kompromisu, ki ne pozna absolutnih zmagovalcev in ne popolnih poražencev. Dogovor prinaša usklajevanje plač zaposlenih v dejavnostih, za katere velja splošna kolektivna pogodba za gospodarske dejavnosti za letošnje leto in naslednji dve leti ter po takšnih načelih graditi usklajevanje še naprej. Trenutno je najpomembnejše, da so se plače zaradi usklajevanja z rastjo življenjskih stroškov v avgustu letos povečale za 4,2 odstotka. Izhodiščne plače za december 2002 se povečajo za razliko med 100% rastjo cen življenjskih potrebščin v obdobju 1 – 11 leta 2002 in že obračunanim povečanjem v avgustu. To praktično pomeni, da se bodo toliko dvignile plače, ki bodo izplačane že v mesecu januarju leta 2003.

Na podobnih principih je dogovorjeno usklajevanje plač v letu 2003 in 2004, s tem, da se pričakuje nižja inflacija.

Toda dogovorjena je varovalka, ki bi v celoti zaščitila plače, če bi bila inflacija močno nad pričakovano.

Dogovorjeno je bilo tudi, da plače rastejo ne le po načelih izhodiščnih plač, pač pa po kriteriju ugotovljene rasti bruto domačega proizvoda. To je pomemben prispevek k lažšanju življenja tistih, ki jim je najteže. Se naprej pa se bo spodbujalo izplačevanje takšnih oblik plač, ki bodo odvisne od doseganja delovnih in poslovnih rezultatov. Na koncu pa je na potezi še državni zbor, ki mora vsebino dogovora sprejeti v obliki zakona, da bo vse to še bolj držalo in da se bo dogovorjeno tudi spoštovalo.

V juniju 2002 se je zgodil 4. kongres Sindikata kovinske in elektro industrije. Na njem so kritično pretresli delo sindikata v obdobju 1998 – 2002 in po izvolitvi novega predsednika (Drago Gajser), treh podpredsednikov ter izvršnega sveta, katerega član je tudi naš predsednik Milan Fajt, so predstavili novo videnje na to, kaj bi veljalo storiti za boljše in učinkovitejše delo organizacije. To bi lahko strnili v naslednjih najvažnejših točkah:

- Vzpostavitev homogene organizacije z jasno zastavljenimi cilji, strategijo in izvedbeno politiko.
- Oblikovanje kadrovske politike, ki bo temeljila na lojalnosti organizacije, pripravljenosti na delo in izobraževanje, vestnosti in vztrajnosti ter vzpostavitvi vzajemnosti med zaupniki, funkcionarji in organizacijo.
- Oblikovanje in sprejem kodeksa zaupnikov.
- Konstantno sevisiranje članstva in pridobivanje novih članov.
- Konstantno in kontinuirano izobraževanje zaupnikov in funkcionarjev (zastaviti kot projekt).
- Vzpostavitev sistema informiranja, ki bi zagotavljalo pretok informacij med članstvom, zaupniki, funkcionarji, delodajalci, vlado in širšo javnostjo.

Še in še bi lahko naštevali. Ta videnja seveda ne predstavljajo »odkrivane tople vode«, so pa le nujen pogoj za kvalitetnejše delo organizacije, ki se bo le močna in homogena sposobna zoperstaviti interesom kapitala

Tudi v konferenci sindikatov SKEI Talum se je v predsedstvu bistveno spremenila zasedba, ki napoveduje tudi nekaj sprememb v delovanju omenjene organizacije. Te bi lahko strnili v naslednje naloge:

- spoštovanje branžne kolektivne pogodbe
- skrb za članstvo, ki je v stalžu več kot dva meseca (obisk na domu in izročitev 7000 SIT pomoči)
- iskanje možnosti letovanja delavcev (pri tem imajo člani sindikata 10 do 30 % popusta pri koriščenju kapacitet v Omišalju na otoku Krku, Puli in na Rogli)
- nudenje pomoči ob izgubah družinskih članov (venec, žalostinka in denarna sredstva iz blagajne samopomoči)
- nudenje pomoči ob naravnih nesrečah
- ugodno kreditiranje preko Delavske hranilnice, kjer so člani sindikata zraven ugodne obrestne mere deležni še oprostitve stroškov zavarovanja
- nudenje pravne pomoči članom preko pravilnika pri občinskem sindikalnem svetu
- izobraževanje zaupnikov
- krepitev družabnega, športnega in kulturnega življenja (v ta namen so bile ustanovljene komisije za šport, rekreacijo, za kulturo in za ženska vprašanja)
- finančna pomoč pri izvedbi obratnih piknikov in novoletne zabave.

Za te aktivnosti je potrebno kar precej sredstev. Če upoštevamo našeto in pri tem ne pozabimo na dejstva delitve članarine (55% gre na Ptuj in v Ljubljano, 45% ostane v naši blagajni), si lahko vsak razumen človek izračuna, da sindikat ni razsipniška organizacija. Prav zato tudi zahvala uporabi družbe, ki je do sedaj podpirala napore (in upamo, da bo tako še naprej), ki bi vsaj delno zadovoljili zaposlene.

Sicer pa vse delo s financami kontrolira in nadzira dobro izbran Nadzorni odbor (Zdravko Erlih, Franc Majcen, Milan Vrabl), ki skrbi za to, da poslovanje ne bi potekalo »divje«.

Bralec tega zapisa naj nikakor ne smatra, da usmerjamo vodo na mlin sindikata, temveč naj to razume kot osnovno informacijo v delovanju organizacije, ki je v zadnjih petih letih bistveno nazadovala in v katero bi po svojih močeh radi vrnilo zaupanje.

Konferenca SKEI Talum

Športna tekmovanja

Po dogotrajnem mrtvilu tudi na športno rekreativnem področju se je na novo formirana komisija za šport in rekreacijo pri sindikatu SKEI v Talumu, natančneje sekcija za nogomet, odločila za organizacijo nogometnega turnirja, ki je bil devetega novembra v športni dvorani Center na Ptuj in ga posvetila osemindesetemu rojstnemu dnevu naše tovarne.

Nogomet

Že osma ura omenjenega dne zjutraj je nakazovala, da se o v športni dvorani dogajalo nekaj velikega. In se je res. Sodelovalo je devet ekip, ki jih je organizator razvrstil v tri skupine s pomočjo poštenega žreba. V teh skupinah so se razživel medsebojni dvoboji po načelu »vsak z vsakim«, kajti le prvak skupine je napredoval v finalno razigravanje, ki je tudi z medsebojnimi srečanji določila zmagovalca turnirja. Tekmovanja so potekala v zelo športnem in prijateljskem vzdušju, kar je bil tudi osnovni moto organizatorja. Rezultati so bili na drugem mestu. Poleg tega, da se je na parketu zvrstilo skoraj sto igralcev, in da je bilo tudi na tribunah skoraj toliko kibicev, ki so s športnim navijanjem bodrili tekmujoče, je bilo zadoščeno tudi načelu množičnosti.

Turnir je minil brez poškodb, kar je za to vrst igre skoraj neverjetno in kar je najbolj razveseljivo, brez nešportnih zapletov, ki vse prevečkrat kazijo to športno panogo.

Razšli smo se s prijateljskim stiskom rok in si želeli, da bi podobna srečanja postala tradicionalna.

S slednjim je bil bogato poplačan trud organizatorjev, ki so s pomočjo Uprave družbe, ki je bila glavni donator, za kar se ji iskreno zahvaljujemo. Prav tako se zahvaljujemo tudi

sodniku, našemu sodelavcu Petru Mariniču, ki je v zadovoljstvo vsem svojo nalogo opravil odlično in s tem turnir pripeljal do konca.

Ker se vsako športno tekmovanje obeležuje z rezultati, smo vam dolžni tudi le-te. Sodelovale so ekipe: Vzdrževanje, Livarne, Anode, Promet, Elektroliza B, Elektroliza C, Rondelice, Rondelice II in Silkem.

Končna razvrstitev pa izgleda tako:

1 Anode

2. Elektroliza B

3. Rondelice I

Te tri ekipe so za svoje dosežke prejele pokale.



Kegljanje

Tudi kegljači Taluma in njegovih hčerinskih podjetij so se zbudili iz mrtvila in se pridružili praznovanju s kegljaškim tekmovanjem in posamično na 120 lučajev. Tudi tega je organizirala in vodila komisija za šport in rekreacijo, natančneje sekcija za kegljanje. Ker ta zvrst velja za »garaški šport« in ker gre za posamično tekmovanje, je bila tukaj udeležba manjša, vendar kljub vsemu zadovoljiva, saj se je s keglji spopadlo dvajset kegljačev.

Lahko rečemo, da je popoldne, osmega novembra, minilo v prijetnem prijateljskem druženju, zato si želimo čimveč podobnih.

Končni seštevek podrtih kegljev je med prvih pet določil naslednje:

Miran Haladeja, De Rondelice
Miran Pešl, DE Elektrolize – HC
Milan Fajt, Službe
Borut Peteršič, Silkem d.o.o.
Drago Arnuš, DE Izparilniki

Prvi trije uvrščeni so prejeli pokale. Tudi tukaj je šlo zares in pošteno, za kar sta poskrbela sodnika Nada Fridl in Miran Haladeja, katerima se za volunteersko delo lepo zahvaljujemo.

Komisija za šport



Odmevi na Dan odprtih vrat

Da bi lokalni novo komponirani »pomembneži« zmoogli kaj takega kot naš sosed, seveda ni za pričakovati! Nekateri pač raje ostanejo srečni, kot da bi razmišljali.

Predsednik uprave Talum

» Decembra 1949 sem bil sprejet v tovarno, » mi je povedal dedek, ko sem mu omenil, da grem na dan odprtih vrat Taluma. »Pomagal sem pri gradnji tovarne in sem si šel zaslužiti vozovnico za Nemčijo«, je dejal. Prav živo se še spominja trdega garaškega dela. Res je šel v tujino iskat delo in boljše življenje, vendar se je kaj hitro vrnil in se zaposlil v podjetju Atmos, kjer se je prav tako ukvarjal z aluminijem, bil je namreč livar.

Tisto, kar mi je povedal dedek in ostali, ki so nekdanj delali v tovarni, sem v glavi primerjal in razmišljal. Kratko rečeno - razlika je očitna.

Trdo garaško delo ljudi v preteklih letih je danes nadomestil stroj ali robot. Ljudje so bili pridni in žilavi. Ropot, dim in elektrolizni plini, pa vročina. V kakšnih razmerah so delali delavci, nam je danes za primer še obratujoča elektroliza B.

Vodstvo Taluma in njegovi uslužbenci, so nam pripravili prav lep sobotni dopoldan. Po pozdravnem govoru predsednika uprave mag. Danila Topleka in kratki predstavitvi razvoja tovarne, smo se po skupinah, pod strokovnim vodstvom odpravili na ogled tovarne, kjer smo lahko videli celoten proces proizvodnje aluminija, strokovnjaki pa so nam odgovorili na marsikatero vprašanje.

Na takšnem ogledu tovarne sem bil prvič, zato ne morem primerjati dneva odprtih vrat s preteklimi. Srečal in spoznal sem veliko ljudi, ki so delali v tovarni in so mi pripovedovali, kako je bilo nekoč. Rečem pa lahko in vem, da je tovarna aluminija v Kidričevem v zadnjih nekaj letih doživela korenite spremembe, tako na področju tehnologije pridobivanja aluminija, okoljevarstvenem področju in še marsikaterem področju, zato verjamem v njeno LAHKOTO PRIHODNOSTI, saj je od te tovarne živelo, živi in bo živelo veliko ljudi.

In če še na kratko povzamem dedkove besede, ki si je prav tako ogledal tovarno, je Talum po osemindeset letu delovanja PRAVO MALO MESTO.

Štipendist Taluma Stanko Kores ml.



Župnijski urad Sv. Družine
v Zvezdnem Dolu
Nivoje Vas 32
2325 KIDRIČEVO
Tel.: 02 796 22 01

Datum: 03. 12. 02

Spoštovani gospod direktor

Na dan »odprtih vrat« sem si ogledal vašo tovarno. Bil sem navdušen nad delom in proizvodnjo, sprejemom, predstavitvijo, prijaznostjo vodičev skupin, urejenostjo, čistočo...

Ugotovil sem, da je to vse kaj drugega, kot smo bili navajeni slišati o tej in podobnih tovarnah.

Čestitam in želim vse lepo



Mag. Anton Pačnik,
župnik



V letu 2002

